

BELGELER

TMMOB MİMARLAR ODASI EYLÜL 2008

12

ULUSLARARASI BELGELER FÖYÜ

HABERLER

2

UIA 2008 Torino Kongresi Gerçekleştirildi
UIA Torino Genel Kurulu: 2008-11 Yönetim Kadrosu Belirlendi
UIA Sürekli Mesleki Gelişim Programında Gelişmeler
UIA ve RIBA Arasında Validasyon Konusunda İşbirliği
UIA 2011 TOKYO: "Tasarım 2050"
UIA 2014 DURBAN: "ÇeşitliKENT: Dünyanın Geleceği"
Avrupa Mimarlık Politikaları Forumu Slovenya'da Gerçekleştirildi
2008 Dünya Mimarlık Günü: Daha Güzel Bir Geleceğin Mimarı Çocuklar Olsun
2008 Dünya Habitat Günü: Uyumlu Kentler

BELGELER

AVRUPA KONSEYİ

Avrupa Kentsel Şartı: Yeni Bir Kentlilik İçin Manifesto

8

UIA

UIA Bildirgeler Derlemesi:
- Kusursuz Bir Habitat İçin (Venedik, 1975)
- Mexico City Bildirgesi (Mexico City, 1978)
- Torino Manifestosu (Torino, 2008)

18
21
23
25

YAYINLAR

28

TERİMLER SÖZLÜĞÜ

30

Uluslararası Mimarlık Örgütleri

WEB KAYNAKLARI

32

TMMOB Mimarlar Odası tarafından yayımlanan Mimarlık Haberler bülteninin ekidir.

TMMOB MİMARLAR ODASI Konur Sok. No: 4/2 Yenışehir 06650 Ankara

Tel: 0312 417 37 27 Faks: 0312 418 03 61 e-posta: info@mimarlarodasi.org.tr www.mimarlarodasi.org.tr

Mimarlar Odası Adına Sahibi ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: H. Bülend Tuna Baskı: Yalçın Matbaası 2000 adet basılmıştır.

UIA 2008 Torino Kongresi Gerçekleştirildi

Uluslararası Mimarlar Birliği (UIA) 23. Dünya Mimarlık Kongresi 30 Haziran-3 Temmuz tarihleri arasında ve hemen ardından UIA Genel Kurulu 3-6 Temmuz 2008 tarihleri arasında, İtalya'nın Torino kentinde yapıldı.

2005 yılında Mimarlar Odası'nın evsahipliğinde İstanbul'da gerçekleştirilen bir önceki Dünya Mimarlık Kongresi'nin ardından, Torino Kongresi'ne 200'ü aşkın Türk mimar ve mimarlık öğrencisi katıldı. Torino programı boyunca, İstanbul Kongresi'nin başarılı organizasyonu pek çok toplantıda övgüyle dile getirildi. Mimarlar Odası'nın Torino Kongresi'ne yönelik olarak hazırladığı sergi ve bildiride **"UIA 2005 İstanbul'dan UIA 2008 Torino'ya"** daha nitelikli mimarlık ve kentler için mesajlar verildi.

Kongre programı boyunca **"Mimarlığı Aktarmak: Kültür, Demokrasi, Umut"** teması kapsamında çeşitli etkinlikler ve toplantılar düzenlendi, kongre mekânında ve kentin farklı bölgelerinde sergiler açıldı. Bunlar arasında, Mimarlar Odası'nın **"Söylemden Eyleme Mimarlık: İstanbul 2005'ten Torino 2008'e Mesajlar"** temasıyla hazırladığı ve küreselleşmenin İstanbul kenti üzerindeki etkisinin eleştirel dille anlatıldığı bir sergi ve bildiri de yer alıyordu. Kongrenin bilimsel programı kapsamında sunuş yapmak üzere seçilen 36 bildiri arasında, Türkiye'den 6 kişinin bildirisi bulunuyordu.

Kongre programında sergi ve etkinliklerin yanısıra, UIA'nın mimarlık mesleği ve eğitimini ilgilendiren farklı çalışma alanlarında 3 yıl boyunca yürüttüğü çalışmaların aktararak değerlendirildiği oturumlar da düzenlendi. Bu oturumlarda, gerek mesleğin gerekse UIA'nın geleceğe yönelik vizyonu tartışıldı.

UIA Torino Kongresi ve Genel Kurulu hakkında daha ayrıntılı bilgi, bildiri özetleri ve fotoğraflara www.mo.org.tr/uia2008torino adresinden ulaşılabilir.

UIA 2008 Torino Kongresi'nin resmî web sayfasına ulaşmak için:

www.uia2008torino.org

UIA Torino Genel Kurulu: 2008-11 Yönetim Kadrosu Belirlendi

24. UIA Genel Kurulu, 23. Dünya Mimarlık Kongresi'nin ardından 3-6 Temmuz 2008 tarihleri arasında, İtalya'nın Torino kentinde yapıldı. Genel Kurul toplantısında yapılan seçimlerde, Mimarlar Odası adına UIA Konseyi'ne asıl üye olarak Günhan Danışman, yedek üye olarak Deniz İncedayı seçildiler. Mimarlar Odası'nın UIA'nın idari organları ve çalışma programlarında Türkiye adına yaptığı çalışmaların yeni dönemde artarak sürmesi bekleniyor.

Genel Kurul toplantısında 2008-11 tarihleri arasında görev yapacak yönetim kadrosu belirlendi. Yapılan seçimler sonucunda başkan, bir dönem önceki başkan, genel sekreter ve beş bölgeden sorumlu başkan yardımcılarında oluşan UIA Bürosu'nun 2008-11 kadrosunda şu isimler yer alıyor: Başkan **Louise Cox** (Avustralya), Bir Önceki Başkan **Gaétan Siew** (Mauritius), Genel Sekreter **Jordi Farrando** (İspanya), Sayman **Chong Chia Goh** (Singapur), 1. Bölge Başkan Yardımcısı **Albert Dubler** (Fransa), 2. Bölge Başkan Yardımcısı **Elisabeth Siola** (Yunanistan), 3. Bölge Başkan Yardımcısı **Mauricio Rivero Borrell** (Meksika), 4. Bölge Başkan Yardımcısı **Kazuo Iwamura** (Japonya), 5. Bölge Başkan Yardımcısı **Patricia Emmett** (Güney Afrika).

UIA Büro seçimlerinin yapılacağı günün sabahının erken saatlerinde, iki başkan adayından biri olan İtalyan Giancarlo Lus'un geçirdiği kalp krizi sonucunda ani ölümü, Genel Kurul toplantısını derinden etkiledi. Yaşanan bu olayın ardından, diğer başkan aday Louise Cox yeni başkan olarak seçim yapılmadan doğrudan göreve geldi.

UIA Büro seçimlerinin ardından, yönetim kurulu üyelerinin yanısıra beş UIA bölgesinden seçilen dörder temsilciden oluşan UIA Konseyi için gerekli seçimler de yapıldı. Türkiye Mimarlar Odası, UIA Bürosu için danışma kurulu olarak çalışan UIA Konseyi'nde 2008-11 döneminde görev almak üzere Günhan Danışman'ı ve yedek üye olarak Deniz İncedayı'yı aday göstermişti. Yapılan seçimlerde Türkiye adayı, oy veren 260

delegenin 235'inin oyuyla, büyük bir destekle seçildi. Bu desteğin önemli nedenlerinden biri, Mimarlar Odası'nın UIA 2005 İstanbul Kongresi'ne yaptığı başarılı evsahipliğinin ardından sürdürdüğü etkin uluslararası ilişkiler çalışmaları oldu.

Mimarlar Odası İstanbul Büyükkent Şubesi Başkan Yardımcılığı görevini sürdüren ve aynı zamanda Boğaziçi Üniversitesi Tarih Bölümü Öğretim Üyesi olan Prof. Dr. Günhan Danışman, 2002 yılından bu yana Mimarlar Odası adına Avrupa Mimarlar Konseyi (ACE) Delegasyon Başkanlığı görevini de üstleniyor.

Genel Kurul'da yapılan seçimlerden önceki oturumlarda bir önceki dönemde yapılan çalışmalar delegelere aktarıldı, geleceğe yönelik vizyonun genel hatları çizildi. UIA'nın yeni döneminde özellikle sürekli mesleki gelişim ve akreditasyon-validasyon gibi mesleği ve eğitimi doğrudan ilgilendiren konularda etkin çalışmaların ve uluslararası sistemlerin gündeme gelmesi bekleniyor.

UIA 2005 İstanbul Kongresi'nin ardından yapılan Genel Kurul'daki oylama sonucunda, 2011 yılındaki Kongre ve Genel Kurul'un Japonya'nın Tokyo kentinde gerçekleştirilmesine karar verilmişti. Torino Genel Kurulu'nda ise, 2014 yılındaki Kongre ve Genel Kurul için Güney Afrika'nın Durban kenti ile Singapur arasında yapılan oylamada, evsahipliğini Durban'ın gerçekleştirilmesine karar verildi.

Mimarlar Odası, 2008-11 döneminde, Konsey düzeyindeki katılımın yanısıra, UIA'nın Eğitim, Sürekli Mesleki Gelişim, Akreditasyon-Validasyon, Çocuk ve Mimarlık, Herkes İçin Mimarlık, Turizm ve Mimarlık gibi çalışmalarına da etkin olarak katılmayı, bu konulardaki gelişmeleri Türkiye ortamına aktarmayı hedefliyor.

UIA ve çalışma alanları hakkında daha geniş bilgi için:
www.uia-architectes.org

Mimarlar Odası'nın uluslararası ilişkilerle ilgili çalışmaları ve belgeleri için:
www.mo.org.tr/uluslararası

UIA Sürekli Mesleki Gelişim Programı

2 Temmuz günü gerçekleştirilen oturumda, UIA adına uluslararası bir SMG sistemi geliştirmekle görevlendirilen İspanya Mimarlar Konseyi'nin (CSCAE) temsil-

cisi Fabian Llisteri, konuyla ilgili gündemdeki tartışmaları ve gelişmeleri aktardı.

10-12 Ekim 2007 tarihlerinde Çin-Xian'da gerçekleştirilen 107. UIA Konsey toplantısının ardından UIA Başkanı Gaetan Siew ve CSCAE Başkanı Carlos Hernandez Pezzi iki kurum arasında uluslararası bir sürekli mesleki gelişim programı oluşturulmasıyla ilgili bir ortaklık anlaşması imzalamışlardı. Anlaşmaya göre CSCAE kurduğu bir şirket aracılığıyla UIA SMG sisteminin oluşturulması ve idare edilmesinden sorumlu olmuştu. Bu anlaşmanın, UIA'nın son dönemlerde bazı çalışma alanlarını bu konuda deneyimli olan üye kesimlerin sorumluluğuna verme yaklaşımının bir sonucu olduğunu söyleyebiliriz.

UIA'nın CSCAE aracılığıyla yürütmekte olduğu çalışma, herhangi bir uluslararası SMG sistemi kurmaktan ziyade, mevcut sistemlere dünyanın her yerindeki mimarlar tarafından ulaşılmasını sağlayacak bir ağ olarak işlev görmeyi amaçlıyor. Dolayısıyla UIA yalnızca çeşitli konularda SMG almak isteyen mimarlar ile sözkonusu alanlarda SMG sağlayan kuruluşları buluşturma görevi ediniyor. En son ulaşılan noktada, bu koordinasyon işlevini yürütecek bir web ortamı kurulması ve işleyişinin sağlanması için UIA ve CSCAE'nin birlikte bir şirket kurmalarına karar verilmişti. Bu web sayfası konusunda ciddi gelişmeler kaydedildi, şu anda Türkiye'de SMGM'nin verdiği kurslardan bazıları bu veritabanına girilmiş bulunuyor. CSCAE, gelecekte çeşitli SMG kursları olarak belirli konularda uzmanlaşmış mimarların listelerinin yer alacağı bir web sayfası kurmayı da planlıyor:
www.architectsoftheworld.com

Ayrıca mevcut SMG sistemleri arasında karşılıklı tanıma konusunda nasıl bir mekanizma geliştirilebileceği konusu da tartışma aşamasında.

CSCAE'nin kurduğu şirketin çalışmalarını izlemek ve aynı zamanda UIA SMG çalışmaları konusunda temel ilkeleri belirlemek için UIA Ortak İzleme Komitesi adı verilen bir yapı da görev yapıyor. Bu komitede, hem CSCAE temsilcileri hem de UIA'nın 5 farklı bölgesinden meslek örgütleri temsilcileri bulunuyor. Böylece CSCAE çalışmalarını yürütürken, Ortak İzleme Komitesi'nin görüşlerini dikkate almayı sürdürecektir. Bu Komite'nin çalışmalarına UIA 2. Bölge adına Mimarlar Odası katılıyor.

UIA Validasyon Programı

UIA'nın Validasyon çalışmaları bir kaç eksen üzerinde yürüten çalışmalardan oluşuyor:

- **UIA-UNESCO Mimarlık Validasyon Konseyi** (Bu Konsey, UIA ve UNESCO arasında imzalanan ve 2002 Berlin Genel Kurulu'nda onaylanan anlaşma sonucunda kurulmuştu. Konsey tarafından hazırlanan validasyon kılavuzu 2005 İstanbul Genel Kurulu'nda kabul edilmiş ve aynı zamanda UIA-UNESCO Eğitim Şartı metninin revize edilmiş hali de İstanbul'da onaylanmıştı. Konsey, mimarlıkta validasyon çalışmaları yürütmeye başlamasının ardından, şu anda bu işi profesyonel olarak yürütülmesi için RIBA'ya aktardı. Konsey, validasyon konusunda uluslararası ortamlardaki gelişmeleri izlemeyi sürdürecektir, ayrıca RIBA'nın çalışmaları için de kılavuzluk yapacaktır)
- **UIA-UNESCO Mimarlık Validasyon Sistemi'nin İdaresi İçin RIBA Sözleşmesi** (İlgili sözleşme Torino Kongresi ve Genel Kurulu öncesinde yapılan, 29 Haziran tarihli Konsey toplantısında UIA Başkanı ve RIBA yetkilisi tarafından imzalandı.)
- **Canberra Anlaşması** (ABD, Avustralya, Kanada, Ortak Pazar Ülkeleri – Commonwealth, Kore ve Meksika gibi birtakım ülkelerden oluşan Çağrılı Akreditasyon / Validasyon Yuvarlak Masa grubunun geliştirdiği, bazı ülkelerin imza attığı fakat UIA'nın çekinceleri nedeniyle imzalamadığı bir metin. UIA ilgili toplantılara gözlemci olarak katılmayı sürdürüyor.)

RIBA'nın UIA Validasyon Sistemi çalışmalarını RIBA Eski Başkanı ve UIA Konseyi 2008-11 Dönemi Üyesi Jack Pringle yürütüyor. RIBA, uluslararası ortamda okulların akreditasyon ve validasyonu konusundaki deneyimiyle tanınıyor ve şu anda dünyanın farklı bölgelerinden 100'ü aşkın okulun RIBA tarafından valide edildiği biliniyor. RIBA'nın bu konuda zaten deneyimli olması nedeniyle görev üstlenmesine olumlu bakılmasına rağmen, uluslararası çapta oluşturulacak bir sistemin belirli bir kurumun etkisi altına girmesi konusunda endişeler de seslendiriliyor. Bu endişelerle ilgili değinilmesi gereken bir gelişme de UIA 2008 Torino Kongresi'nin ardından gerçekleştirilen UIA Genel Kurulu'nda yaşandı: RIBA'nın üzerinde çalıştığı UIA Validasyon Sistemi ile ilgili gündem maddesinde, uluslararası ortamda tekelleşme ve ulusal sistemlerin çöğnenmesi tehlikesine karşı tepki gösteren İsveç meslek örgütü bir karar önerisi getirdi. Bu öneride, RIBA'nın oluşturacağı UIA uluslararası validasyon sisteminin ulusal sistemlere saygı göstermesi, bir okulu tanıırken o ülkedeki üye kesime danışması ve üye kesimler tarafından tanınmayan herhangi bir okulun UIA sistemi tarafından tanınmasının da engellenmesi isteniyordu. Karar önerisi Genel Kurul tarafından kabul edildi. Önümüzdeki dönemde de bu konuda hareketli bir gündem bekleyebiliriz.

Ülkemizde mimarlık eğitiminin değerlendirilmesi ve yetkinlik çalışmalarının yürütülmesi için, 2006 yılında kurulan Mimarlık Akreditasyon Kurulu (MİAK) çalışmalarını sürdürüyor. Bu kapsamda, UIA Validasyon Programı'ndaki gelişmeleri takip etmek önem kazanıyor.

UNESCO-UIA Mimarlık Eğitimi Validasyon Sistemi belgesine Türkçe olarak ulaşmak için:
www.mo.org.tr/UIKDocs/onaysistemiTR.pdf

UIA 2011 TOKYO: “Tasarım 2050”

2005 yılında İstanbul'da gerçekleştirilen UIA Genel Kurulu sırasında, 2011 yılında gerçekleştirilecek olan 24. Dünya Mimarlık Kongresi ve 25. UIA Genel Kurulu'na evsahipliği yapmak üzere, Japonya'nın Tokyo kenti seçilmişti. UIA 2011 Tokyo Kongresi 25 Eylül-1 Ekim tarihlerinde “Tasarım 2050” temasıyla gerçekleştirilecek.

Tema, dünyanın dört bir yanından gelen mimarların sürdürülebilir mimarlık konusundaki görüş ve deneyimlerini paylaşmalarını, dünya kentleri ve çevrenin geleceğine yönelik vizyonlarını tartışmalarını amaçlıyor. “İklim Değişikliği”, Kyoto protokolü sürecini yaşayan küresel toplum için en önemli tartışma alanlarından biri haline geldi. Bu çerçevede 2050'ye kadar, dünyadaki sera gazı salınımının bugünkü oranlarına göre % 50 ve hatta daha da yüksek oranda azaltılması gerektiği tartışmaları gündemde. “Nüfus” konusu ise bir diğer önemli alt başlık. Dünyanın pek çok bölgesinde nüfus artışı devam ederken, aralarında Japonya'nın da bulunduğu çeşitli ülkeler, gittikçe düşen doğum oranları nedeniyle, yaşlanan bir nüfusa karşı karşıya kalıyor.

Dünyanın karşı karşıya kaldığı ve acilen değerlendirilerek eyleme geçilmesi gereken bu sorunlar, Tokyo Kongresi'nde yapılacak etkinliklerin ana eksenini oluşturacak. Geleneksel mimarlığı ve kent dokusunun yanı sıra, modern kentleşme ve metropoliten alanlar için de ilgi çekici bir örnek oluşturan Tokyo kenti, mimarların 2050 vizyonlarını oluşturmaları için bir dönüm noktası olmayı hedefliyor.

Kongre'nin resmî sayfası:
www.uia2011tokyo.com/en

Kongre'ye ev sahipliği yapacak ana kuruluş Japonya Mimarlar Enstitüsü için:
www.jia.or.jp

UIA 2014 DURBAN: “ÇeşitliKENT: Dünyanın Geleceği”

Temmuz 2008’de Torino’da gerçekleştirilen UIA Genel Kurulu’nda, 2014 yılında yapılacak UIA Kongresi ve Genel Kurulu’nun evsahibi olarak Güney Afrika’nın Durban kenti seçildi. Genel Kurul’da yapılan seçimde Singapur ile yarışan Durban kenti, oy veren 224 delegeden 113’ünün oyunu alarak, 111 oy alan Singapur’dan çok küçük bir farkla Kongre’ye evsahipliği yapmaya hak kazandı. Durban, 2005 yılında İstanbul’da gerçekleşen Genel Kurul’da Tokyo ile yarışmış, az bir farkla kaybetmişti. Singapur’un 2017 Kongresi için adaylığını sürdürmesi bekleniyor.

Durban’ın oylamada üstün gelmesiyle birlikte, UIA Kongresi Mısır’dan sonra üçüncü kez Afrika kıtasında ve güney yarıkürede gerçekleştirilecek. Bu anlamda, “ÇeşitliKENT: Dünyanın Geleceği” (*MultipliCITY: World Future*) temasıyla gerçekleştirilecek olan UIA 2014 Durban Kongresi, tüm dünyadan mimarların biraraya gelerek, kuzeye göre daha fakir olan güneye, farklı yaşam koşulları ve kentsel sorunlar içeren Afrika kıtasına destek mesajı verdikleri bir etkinlik niteliği de taşıyacak.

“ÇeşitliKENT” yaklaşımı, küreselleşme için bir “panzehir”, farklı yaklaşımların birarada yaşayabilmesi için bir “serbest bölge” ve mimarların ve kent plancıların karşı karşıya olduğu sorunlara daha zengin çözümler geliştirilmesi için bir araç olarak tanımlanıyor. Tema kapsamında mimar, insanların çeşitlilik içinde yaşayacağı yapıların ve kentlerin oluşturulmasında bir “aracı” olarak tanımlanırken, mimar olmayan herhangi bir bireyin popüler kentleşmenin oluşmasındaki “aracı” rolü de sorgulanmak isteniyor. Ayrıca, dünya kaynaklarındaki kısıtlılık ve çevresel koruma konularında yapılacak çalışmalarda, toplumsal çözümlerle teknik yeniliklerin nasıl birarada kullanılabileceğinin de tartışılması bekleniyor. Durban kenti, post-kolonyal, ırkçılıktan arınmış ve Afro-Asyalı kimliği; çeşitlilik ve çoğulculuğu kucaklayan yaklaşımıyla ilginç bir Kongre programına evsahipliği yapacak gibi görünüyor.

Kongre’nin resmî sayfası:

www.uiadurban2014.org.za

Kongre’ye ev sahipliği yapacak ana kuruluş Güney Afrika Mimarlar Enstitüsü için:

www.saia.org.za

Avrupa Mimarlık Politikaları Forumu Slovenya’da Gerçekleştirildi

Yılda iki kez AB Dönem Başkanlığı’nı yürüten ülkeler tarafından evsahipliği yapılan Avrupa Mimarlık Politikaları Forumu (EFAP) Konferansı bu kez Slovenya Dönem Başkanlığı’nda 15-17 Haziran 2008 tarihleri arasında Ljubljana kentinde gerçekleştirildi. “**Kentsel Yenileme: İklim Değişikliklerine Uyum Sağlamak**” temasıyla oluşturulan konferans programına paralel olarak Forum yapılanmasının çalışma toplantıları da düzenlendi. Mimarlar Odası Forum programına bir delegasyon ile katılırken, Bayındırlık ve İskân Bakanlığı da toplantılara müşteşar düzeyinde katıldı. Ekim 2006’da Helsinki’de yapılan toplantıdan beri Forum’un resmî üyeleri arasında yer alan Mimarlar Odası, Slovenya konferansı programında gerçekleştirdiği bir sunuşla, Türkiye Mimarlık Politikası çalışmalarını katılımcılara aktardı.

“Kentsel Yenileme: İklim Değişikliklerine Uyum Sağlamak” temalı EFAP Slovenya Konferansı’nın alt temaları “Kentsel Gelişim – Kent Yönetimi”, “Kentsel Yenileme”, “Eski / Yeni: Kültürler Arası Diyalog” ve “Mimarlık Politikası” olarak belirlenmişti.

“**Kentsel Gelişim ve Yönetim**” teması altında yapılan sunuşlardan en ilginç, Niko Jurca tarafından yapılan “Sınır Kaybolduğunda, Sınırdaki Kentle Ne Yapılabilir?” başlıklı sunumdu. Sunumun konusu olan Slovenya’nın Nova Gorica kenti, Paris Barış Antlaşması’nın Yugoslavya ve İtalya arasındaki sınırları yeniden tanımlanması ve Gorizia eski kent merkezinin İtalya sınırlarına geçmesinin ardından, 1948 yılında Yugoslavya sınırında kurulan yeni bir kent. Daha sonra Slovenya’nın bağımsızlığını ilan etmesiyle, kent Slovenya sınırları içinde kalmış. Tüm bu süreç içinde, kentin içinde bulunduğu bölgedeki yönetimin ve altyapının ikiye ayrılması, kentsel gelişim ve yönetim anlamında bir sarsıntıya neden olmuş. Daha sonra, AB’de sınırlar arası serbest dolaşımın başlamasıyla ise, bu kez ikiye ayrılan bölge tekrar birlikte yaşama şansı bulmuş. Şu anda iki kent parçası arasında çeşitli projeler gündemde.

“**Kentsel Yenileme**” oturumunda, çeşitli mimarlık ofisleri kentsel ölçekte yaptıkları çalışmaları aktararak, kentsel gelişme ve yenilemede mimarlığın önemini vurguladılar. Bu oturumda kapsamlı bir sunuş gerçekleştiren Danimarkalı genç mimar Bjarke Ingels’in çalışmaları oldukça ilgi topladı. 1974 doğumlu olan ve 2006 yılında kurduğu kendi ofisinde 50 kişilik bir

ekiple çalışan Ingels, hayal kurmakla başlayan ve daha sonra inşa edilerek yeni kentsel yaşam biçimleri oluşturan çeşitli projelerini, enerjik ve renkli bir anlatımla sundu. Konferansta AB kurumları adına bulunan yetkililere seslenen Ingels, bazı ihale ve yarışma prosedürlerinde bürokratik engellere takıldıklarını söyleyerek, AB yasal düzenlemelerinin mimarların yaratıcılık boyutunu sınırlamayacak şekilde gerçekleştirilmesini dilediğini söyledi. Mimarın ürünleri için: www.big.dk

“Eski / Yeni: Kültürler Arası Diyalog” temalı oturumda, kuramsal birtakım çalışmalar üzerinden, kentsel yenilemede geçmişin mirası ile gelecek vizyonunun nasıl bir araya gelebileceği tartışıldı, kentsel yenilemenin sürdürülebilir gelişim için bir başlangıç noktası olabileceği vurgulandı.

“Mimarlık Politikası” başlıklı oturumda Türkiye Mimarlar Odası adına Tuğçe Selin Tağmat tarafından gerçekleştirilen “Mimarlık Politikasında Türkiye Örneği” başlıklı sunuşta, Türkiye’de mimarlık politikası kavramının algılanma biçimi ve politikanın öncelikli konuları hakkında katılımcılara bilgiler verildi. Türkiye Mimarlık Politikası çalışmalarından bahsedilirken, özellikle 2006-2007 yılları boyunca, altı farklı kentte düzenlenen “Türkiye Mimarlık Politikasına Doğru Mimarlık ve Kent Buluşmaları” boyunca yapılan tartışmalar aktarıldı; “turizm politikaları, ulaşım ve çevre politikaları, göç, barınma ve kentleşme politikaları, kıyı planlamaları” gibi tematik örnekler üzerinden Türkiye’de mimarlık ve kentle ilgili temel sorun alanları hakkında fikir verildi. Şubat 2007’de yapılan basın toplantısıyla kamuoyuna duyurulan ve Mart 2007’de Cumhurbaşkanı’na sunulan metnin ana hatları anlatılarak, gelecekte planlanan çalışmalar özetlendi. Sunuş sonrasında, kendi politikalarını geliştirme sürecinde olan ve Türkiye’nin yaptığı çalışmayı ilginç bulan çok sayıda katılımcıyla fikir alışverişi sağlandı.

Sonuç Bildirgesi:

Kentsel Yenileme ve İklim Değişikliği

Konferans sonucunda hazırlanan Kentsel Yenileme ve İklim Değişikliği Sonuç Bildirgesi, Avrupa Birliği Konseyi’nin gelecekteki toplantılarında değerlendirilmek üzere, aşağıda özetlenen mesajları içeriyordu:

- Mekânsal ve kentsel planlama ve tasarımın, mimarlığın ve inşaatların gelecekteki iklim değişikliğiyle mücadelede önemli bir rol oynadığı; bu nedenle yapılı çevrenin artık geri dönüşü olmayan iklim değişikliği sürecine uyumlu hale getirilmesi gerektiği;
- İklim değişikliğine uyum sağlanabilmesi için yalnız yapılı çevreye ilişkin politikaların değil, aynı

zamanda AB ölçeğinde bütüncül stratejilerin oluşturulması gerektiği; kentlerin kimliklerini ve güçlerini kaybetmeksizin ekonomik, sosyal ve çevresel olarak verimli hale getirilmelerinin önemli olduğu;

- Kentlerin planlanması ve tasarlanmasında öncelikli konulardan birinin yapılı çevre ile yeşil alanlar arasında denge kurulması olduğu ve ancak bu şekilde sera gazı emisyonlarının azaltılabileceği ve biyolojik çeşitliliğin korunabileceği;
- İç ve dış mekân tasarımlarının yalnızca enerji verimliliği hedefiyle değil, aynı zamanda aşırı sıcaklık koşullarında da iyi yaşam ve çalışma koşulları sunabilecek biçimde şekillendirilmesi ihtiyacı.

Bildirge aynı zamanda bu hedeflere ulaşılması için birtakım somut adımlar öneriyor:

- AB kurumlarının, iklim değişikliğiyle ilgili politikalarını mimari boyutu da dikkate alarak şekillendirmeleri;
- Üye Ülkeler ve bölgesel yönetimlerin AB Yapısal Fonları ve Uyum Politikası kapsamında sağlanan fonları, konut alanlarının yenilenmesinde kullanmaya öncelik vermeleri;
- Eğitim kurumlarının hem rutin eğitim müfredatlarına, hem de staj ve özel eğitimlerine, iklim değişikliğiyle mücadele ve yeni iklim koşullarına uyum konusunda programlar eklemeleri;
- Meslek örgütlerinin iklim değişikliği konusundaki yönetim süreçlerine daha etkin bir şekilde dahil edilmesi ve kamu yararına olan bu çalışmalarda önemlerinin teyid edilmesi.

Forum konferanslarının her birinin sonunda kabul edilen bu bildirgelerin, Avrupa Birliği Konseyi’ne mesajlar aktarması ve gün geçtikçe AB Dönem Başkanlıklarının geleceğe yönelik çalışma programlarını etkileyebilecek bir nitelik kazanması nedeniyle, yakından takip edilmesi önemli görünüyor.

Bir sonraki Forum konferansı 9-11 Ekim 2008 tarihlerinde Fransa’nın Bordo kentinde gerçekleştirilecek. Konferans temasının mimarlık ve sürdürülebilir gelişimle ilgili olarak oluşturulması bekleniyor.

Avrupa Mimarlık Politikaları Forumu (EFAP) hakkında gelişmeleri izlemek için:

www.efap-fepa.eu

Slovenya Konferansı Sonuç Bildirgesi için:

www.mo.org.tr/UIKDocs/sloveniadeclaration.pdf

Slovenya Mimarlık Müzesi için:

www.aml.si

Slovenya Mimarlık ve Mekânsal Planlama Odası için:

www.arhiforum.si

Türkiye Mimarlık Politikası çalışmaları için:

www.mo.org.tr/mimarlikpolitikasi

2008 Dünya Mimarlık Günü: Daha Güzel Bir Geleceğin Mimarı Çocuklar Olsun

2008 Dünya Mimarlık Günü, 6 Ekim 2008, Pazartesi günü kutlanacak. 3-6 Temmuz 2008 tarihleri arasında gerçekleşen UIA Torino Genel Kurulu kararı uyarınca, bu yıl bu özel gün, Genel Kurul seçimlerinin bir gün öncesinde vefat eden 2005-08 dönemi UIA 1. Bölge Başkan Yardımcısı Giancarlo Ius'a adanacak. Tema, Ius'un sözlerini yazdığı şarkıyı anmak amacıyla "Daha Güzel bir Geleceğin Mimarı Çocuklar Olsun" (*Child be the architect for a better future*) olarak belirlendi. 2008 Dünya Mimarlık Günü kutlamaları bu mesajı yaymanın aracı olarak düşünülüyor ve tüm UIA Üye Kesimleri Giancarlo'nun ve dünyadaki bütün çocukların düşlerini kendilerince yorumlamaya çağırılıyor.

Ey mimar, sesimi duyuyor musun?
Çok şey istemiyorum, daha güzel bir çevre, planlama ve peyzajdan başka

Ey mimar, dünyayı kurtarmama yardım et
Tek isteğim sıcak bir yürek, temiz su ve solunacak temiz hava

Ey mimar, mekânları dönüştürmeme yardım et
Bilgini dikkatle kullan, çevrem dost bir mekân olsun

Ey mimar, güvenli bir yuva istiyorum
Teknolojiyi özenle kullan, yaşam kalitem daha iyi olsun

Ey mimar, belleğimizi korumama yardım et
Tarihle bağlarımızı koru, geçmişin güzelliklerine saygı duyulsun

Ey mimar, planların demokrasimizi kutsasın
Bırak ben de katılayım – bırak oyun oynayayım, kentim umutla dolsun

Ey mimar, birbirimize ve çeşitliliğe saygı duyalım
Öne çık ve becerilerini kullan, komşularım dostlarım olsun

Ey mimar, kültürel farklılıkları koru
Çalışmaların insani değerleri yüceltsin, tasarımların eşitlikçi ve anlayışlı olsun

Ey mimar, ben geleceğim, bırak arkadaşın olayım
Bırak yeni çevrelerinde başım dik dolaşayım
Düşlerimi bozma, ihtiyacım olduğunda seni bulayım

Küreselleşmeye evet, eğer barış çinse
Gel, bu geleceğin mimarı ol...

Giancarlo Ius

* Sözler, İngilizceye eski UIA Başkanlarından Rod Hackney tarafından, Türkçeye Aydan Erim tarafından çevrilmiştir.

2008 Dünya Habitat Günü: Uyumlu Kentler

Her yıl ekim ayının ilk pazartesi günü BM tarafından Dünya Habitat Günü olarak kutlanıyor. Dünya Habitat Günü'nün arkasındaki fikir kentlerimizin durumunu ve herkes için barınma hakkını duyurmak, aynı zamanda dünyaya insan habitatının geleceği hakkındaki sorumluluğunu hatırlatmak.

BM, 2008 yılı için hızlı kentleşmenin sorunları ve çevreye etkileri konusunda farkındalığı artırmak, çöküntü alanlarının giderek büyümesi ve fakirliğin kentselleşmesine dikkat çekmek ve kentlerde daha iyi bir yaşam arayan kişilerin sayısının artması amacıyla "Uyumlu Kentler" (*Harmonious Cities*) temasını seçti.

Bu yılki etkinlikler Angola'nın başkenti Luanda'da gerçekleştirilecek. Angola'daki kutlamalar dünyaya yıllar süren çatışmaların ardından, kentsel altyapı, hizmetler ve yeni bir kentsel dönüşüm stratejisiyle ülkenin "uyumlu kentler" kurma yolunda nasıl ilerlediğini gösterecek. Dünya Habitat Günü mesajının desteklenmesi için 3-7 Kasım'da Çin'in Nanjing kentinde yapılacak olan Dünya Kent Forumu'nun dördüncüsünde de "uyumlu kentler" konusu ele alınacak.

İnsanlık tarihinde ilk defa, nüfusun yarısının kentlerde yaşadığı bu dönemde, elverişli barınma ihtiyacı ve su, sağlık koşulları, elektrik, güvenli sokaklar vb gibi temel hizmetler, özellikle gelişen ülkelerde her zamankinden daha önemli bir hale geldi. Çevre ve iklim üzerinde en büyük etkiyi kentlerin yarattığı da hesaba katılınca zayıf yönetim yapılanmalarının bedelini en çok kent ve çevresinde yaşayanların ödediği söylenebilir. Bu bağlamda kentsel kirliliği azaltacak çevreye duyarlı enerji verimliliği teknolojilerinin dünya çapında yayılması acil önem taşıyor.

Habitat Günü hakkında daha ayrıntılı bilgi için:

www.unhabitat.org

Avrupa Kentsel Şartı – 2: Yeni Bir Kentlilik İçin Manifesto

Karar No. 269 (2008) 1¹
Avrupa Konseyi 15. Genel Oturumu
Strazburg, 27 – 29 Mayıs 2008

Çeviri: Aydan Erim

Türkçe'ye çevrildiğinde, Avrupa Birliği'nin organlarından biri olan Avrupa Konseyi (European Council) ile, İkinci Dünya Savaşı sonrası kuruluşlarından biri olan Avrupa Konseyi'ni (Council of Europe –COE) ayırtırmak zor oluyor. İlki 1992 yılında yayımlanan, ikincisi de burada aktarılan Avrupa Kentsel Şartları, ikinci kuruluşun ürünleri. 47 Avrupa ülkesini kapsayan Avrupa Konseyi 1949 yılında Avrupa'da demokrasi ve insan haklarını güçlendirmek amacıyla kuruldu ve Türkiye 9 Ağustos 1949 tarihinden beri üyesi. Ana ilkesi "çoğulcu demokrasiyi geliştirmek" olarak tanımlanan Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi, Konsey'in üç ana biriminden biri. Konsey'in 12 Ocak 1957'de kurduğu Yerel ve Bölgesel Yönetimler Sürekli Komitesi, 17 Ocak 1994'de, biri bölgesel diğeri yerel yönetimleri kapsayan iki birimden oluşan ve 318 delegesi üye ülkelerin seçimiyle işbaşına gelmiş yerel yöneticileri olan şimdiki Kongre'ye dönüştürüldü. Kongre'nin 1 Mayıs 2008 tarihinde yapılan genel kurul sırasında, uzun süre Bölgesel Yönetimler Birimi'nin Başkanlığını yürüten Çanakkale İl Genel Meclisi üyesi Yavuz Mildon, bu kez Kongre Başkanlığı'na seçildi. Dolayısıyla Türkiye, Avrupa Konseyi'nin çalışmalarına doğrudan katıldığından, Konsey belgeleri de bizim için büyük önem taşıyor.

Avrupa Konseyi Türkiye web sayfası için:
www.avrupakonseyi.org.tr

Avrupa Konseyi'nin kendi sayfası için:
www.coe.int

Avrupa Kentsel Şartı ilk metninin orijinaline ulaşmak için:
www.mo.org.tr/UIKDocs/urbancharter1.pdf

Avrupa Kentsel Şartı ilk metninin Türkçe özeti için:
www.mo.org.tr/UIKDocs/kentselsart1.pdf

1. Avrupa Konseyi'nin Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi tarafından 1992 yılında kabul edilen ilk Avrupa Kentsel Şartı, kent olgusunun gereğince kabul edilmesinde önemli bir aşamaydı. Bu Avrupa için çığır açıcı bir adımdı ve ardından başka uluslararası kuruluşlar veya yerel yönetim birliklerinin kent sorunlarına ilişkin temel belgeleri geldi.
2. Geçen on beş yıl, toplumlarımızda, ekonomilerimizde ve kültürlerimizde hızlı değişikliklere tanık oldu. Kongre, bu zorlu yerel ve küresel

¹ Yerel Yönetimler Bölümü tarafından 28 Mayıs 2008 tarihinde görüşülmüş ve onaylanmış, Kongre tarafından 29 Mayıs 2008 tarihindeki 3. oturumda kabul edilmiştir. (bkz: CPL (15)4RES kodlu doküman, raportör C.A. Pinto (Portekiz, L, EPP/CD) ve ortak raportörler W. Borsusu (Belçika, L, ILDG) ve M. Constantin (Fransa, L, SOC) tarafından sunulan karar taslağı)

sorunlar ve şimdiye kadar görülmemiş bir kentsel gelişimi dikkate alarak, Şart'ın ilk halindeki bazı ilkeleri yeniden tanımlamaya, bunları tamamlamaya ve güncellemeye karar verdi.

3. Kongre, Avrupa Kentsel Şartı - 2 ile, Avrupa Yerel Yönetimlerini sürdürülebilir kentler ve kasabalar inşa etmeye zorlayan Yeni Bir Kentlilik İçin Manifesto, kentsel yaşama yeni bir yaklaşım sunmayı amaçlamaktadır.
4. Bu Manifesto, kentlerin ve kasabaların çağdaş kentsel sorunlarla baş etmesini olanaklı kılacak bir ortak ilkeler ve kavramlar bütünü belirlemektedir. Kongre, yerel yönetimlerden, bütün çeşitlilikleri ile ve paylaştıkları Avrupa değerlerini esas alarak, kamu politikalarında etik yönetim, sürdürülebilir kalkınma ve daha ileri düzeyde bir dayanışma ilkelerini uygulamalarını istemektedir.
5. Kongre, Sürdürülebilir Kalkınma Komitesi ve Raportör Carlos Alberto Pinto'nun Kongre'nin diğer komiteleri ile, ulusal ve uluslararası düzeydeki yerel yönetim birlik ve dernekleri ile yürüttükleri geniş çaplı danışma sürecini şükranla karşılamaktadır. Kongre aynı zamanda katkıları ile bu belgenin içeriğinin şekillenmesine yardımcı olan bütün uzmanlara da teşekkürlerini sunar.
6. Kongre,
  - a. Avrupa Kentler Şartı – Yeni Bir Kentlilik İçin Manifesto'yu, mümkün olan en fazla sayıda Avrupa dilinde yayımlamaya;
  - b. Manifesto'yu Avrupa Konseyi üyesi devletlerin yerel yönetimlerine ve bunların derneklerine yayımlamaya;
  - c. Manifesto ve içeriğinin daha yaygın olarak tanınması için bir konferans düzenlemeye;
  - d. Manifesto'yu Avrupa Birliği'nin Bölgeler Komitesi'ne aktararak, Sürdürülebilir Avrupa Kentleri için Leipzig Şartı ile birlikte Avrupa Yerel Yönetimlerini daha sürdürülebilir kentler ve kasabalar inşa etmek için teşvik eden bu metni dağıtmasını istemeye, karar vermiştir.
7. Kongre, Avrupa Konseyi üye devletlerinin yerel yönetimlerini,
  - a. Eylemlerinde ve politikalarında yeni bir kentlilik için Manifesto'da tanımlanan ilkeleri uygulamaya;
  - b. Manifesto'yu yerel ortaklarına ve halka dağıtarak, kentli vatandaşlarının Manifesto'nun içerdiği ilkeler ve ana maddeleri konusunda bilgi sahibi olmalarını sağlamaya, çağırılmaktadır.

8. Kongre, ayrıca, yerel ve bölgesel yönetimlerin ulusal ve uluslararası örgütleri ile kentlerin ve kasabaların geleceğine ilişkin tartışmalarda aktif rol alan hükümet dışı kuruluşlarda:
  - a. Manifesto'yu kendi ülkelerindeki yerel yönetimlere en geniş şekilde dağıtmalarını;
  - b. Etkinlikler düzenlemelerini ve Manifesto'da tanımlanan ilkelerin yerel politikalara sokulmasını teşvik etmelerini, istemektedir.

EK

Avrupa Kentsel Şartı - 2: Yeni Bir Kentlilik İçin Manifesto

Giriş

1. Avrupa Konseyi'nin Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi 1992 yılında ilk Avrupa Kentsel Şartı'nı kabul etti. Bu Avrupa için çığır açıcı bir adımdı. O zamandan buna yana onbeş yıl geçti ve toplumlarımız, kültürlerimiz ve ekonomilerimiz büyük oranda değişti.
2. Savaş sonrası dönemde uzun süre kalıcı bir etki yapan Doğu - Batı uçurumu artık yeniden kapanmaya başladı. Birçok ülke Avrupa Birliği veya Avrupa Konseyi ile iddialı işbirlikleri kurmak yolunda önemli ilerlemeler kaydetti.
3. Bu kritik ve önemli dönemde, küreselleşme ile en fazla karşı karşıya kalanlar Avrupa'nın kentleri ve kasabaları oldu. Bu yerleşimler, herşeyden önce Avrupa'nın küreselleşme nedeniyle yeni teknolojilere, ekolojik, ekonomik ve sosyal koşullara uyum sağlama çabalarının odağı oldu. İsteyerek ya da istemeyerek, küresel çağa girdiler ve bu çağın başlıca sorunları ile baş etmek zorunda kaldılar.
4. Yerleşimler, oynamaları beklenen yeni rolü farkettiler ve kendilerini girişim ve yaratıcılığın merkezleri olan "kolektif oyuncular" olarak gördüler. Bu alanlar, temel özellikleri çok kez dengesiz aile yaşamları, düzenli olmayan çalışma olanakları ve sık sık değişen yaşam yerleri olan yeni bir sosyal esnekliğin yanı sıra, yeni yaşam tarzlarının ve sosyal ağların ortaya çıktığı ortamlar oldu.
5. Bu yerleşimler aynı zamanda etkileri yaygın sosyal ve ekonomik değişimlerle de karşı karşıya kaldılar: İşçi sınıfının erozyonu, bazı

bölgelerin bütünü ile sanayisizleşmesi, artan sosyal eşitsizlik, işçi sınıfı mahallerinde yaşanan krizler, artan göç, nüfusun yaşlanması, kentlerin yayılması ve artan otomobil kullanımı. Tüm bunlara ek olarak, çevrenin karşılaştığı tehditlerden kaynaklanan sorunlarla da uğraşmaları gerekiyordu.

6. Bu hızlı değişim döneminde, kent sorunları ile ilgili bazı temel belgeler kabul edildi. Bunların bir kısmı Avrupa Konseyi'nin Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi tarafından hazırlanmıştı. Diğerleri ise Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi, Avrupa Birliği, Birleşmiş Milletler, sivil toplum ve yerel ve bölgesel yönetimlerin birlikleri tarafından yapılmış çalışmalardı.
7. Bu referans belgeleri son onbeş yılın başlıca değişimlerinin giderek daha fazla kavrandığını göstermektedir. Hepsini birlikte ele alındığında, Kongre'nin Kentsel Şartı'ndan uzanan bir yolu izledikleri görülür ve çoğu Avrupa hükümetleri tarafından onaylanmıştır. Metinlere bakıldığında, gerçekleşmekte olan değişimlerin ölçeğinin ciddi şekilde fark edildiği ve bunlara yaklaşımda ortak bir kararlılık olduğu anlaşılmaktadır. Çok farklı kuruluşlardan çıkan ve farklı tarzlarda yazılmış olsalar da bu belgeler "kent hakkı" (*right to the city*) kavramını bir kez daha kabul etmekte ve kentteki vatandaşların kentsel politikaların merkezinde yer alan vazgeçilemez rolünü vurgulamaktadır.
8. Ancak Kongre, kentsel gelişmeye ilişkin bu uluslararası referans belgelerinin çeşitliliğini dikkate alarak, Avrupa Kentsel Şartı'nın bazı ilkelerinin yeniden tanımlanması gerektiğini düşündü. İlk Avrupa Kentsel Şartı, bir eşik olma niteliğini korusa da, ona eklemeler yapmak ve güncelleştirmek gereğini duydu. Yeni bir yüzyılın doğduğu aşamada ortaya çıkan yeni bir kentlilik şeklini yansıtan bu Manifesto, işte bunu amaçlamaktadır.

Avrupa Kent "Müktesabatı" (Acquis) ve Yeni Bir Kentlilik Olasılığı

9. Avrupa Konseyi'nin Yerel ve Bölgesel Yönetim-

ler Konferansı, 1992 tarihli ilkinin ardından bu Avrupa Kentsel Şartı 2'yi kabul ederek, kentlerin ve kasabaların kentsel toplumların günümüzdeki sorunları ile başedebilmesini olanaklı kılacak bir dizi ortak ilke ve kavram oluşturmayı ve kentsel kalkınmanın temel aktörleri ve Avrupa'nın kent halkları için, yeni bir kentsel yaşam şeklinin çerçevesini çizmeyi, diğer bir deyişle, yeni bir ortak yaşam tarzı ve kent yaşamına yeni bir yaklaşım sunmayı amaçlamaktadır.

10. Avrupa'nın seçilmiş yerel temsilcileri ve Kongre üyesi olan bizler, bu düşünce ile, Avrupa kentsel "müktesabatı"nın önemini bir kez daha vurgulamak isteriz. Bizler, gerek kentsel yönetim deneyimlerinden, gerekse kentsel gelişmenin ana oyuncularının fikirlerinden, raporlarından ve beyanlarından kaynaklanan bu "müktesabatın", manifestomuzun dayanağı bir ilkeler temeli oluşturduğu inancındayız. Özellikle de aşağıdaki ilkelerin artık yerleşmiş olduğu görüşüdeyiz:
11. Avrupa'nın kentleri ve kasabaları, kentlilerine aittir; bu yerleşimler gelecek nesillere aktarılması gereken sosyal, ekonomik ve kültürel değerlerdir.
12. Karşımızdaki zorlu küresel sorunlar göz önüne alındığında, Avrupa'nın kentleri ve kasabaları ekonomi, toplum ve çevre arasında ulaşılabilecek tarihi değere sahip bir uzlaşma için en ideal ortamı oluşturmaktadır.
13. Avrupa'nın kent ve kasabalarının, özellikle katılım açısından, demokrasinin yeni taleplerini dikkate alan bir kentsel yönetim modeli inşa etmek sorumluluğu vardır. Bu yerleşimler toplumlarımızın çok gereksinim duyulan demokratik yeniden canlandırılması için birer değerdir.
14. Avrupa'nın kentleri ve kasabaları yaratıcı çeşitliliği destekleyicidir ve yenilikçilik için önemli bir güç oluşturur. Kişisel gelişim, öğrenme ve bilgiye erişme açısından en uygun

² Yerel Düzeyde Yabancıların Kamusal Yaşama Katılmalarına İlişkin Avrupa Konvansiyonu (1992); Gençlerin Yerel ve Bölgesel Yaşama Katılımlarına İlişkin Yeniden Gözden Geçirilmiş Avrupa Şartı (2003), Yeniden Gözden Geçirilmiş Avrupa Kentsel Şartı (Raportör Carlos Alberto Pinto, Kongre tarafından Mayıs 2004'de kabul edilmiş ve 2005'de yeniden gözden geçirilmiştir); Avrupa'nın Metropolitan Alanlarında İyi Yönetişime İlişkin Tavsiye Kararı No. 188 (2006).

³ Kentlilerin yerel kamu yaşamına katılımına ilişkin Tavsiye Kararı (2001)19; "İyi Yerel ve Bölgesel Yönetişim – Avrupa'nın Zorlu Sorunu" konulu Valensiya Deklarasyonu (Avrupa Yerel ve Bölgesel Yönetimlerden Sorumlu Bakanlar Konferansı, 2007)

⁴ Sürdürülebilir Avrupa Kentleri için Leipzig Şartı (Mayıs 2007); Avrupa Birliği Bölgesel Gündemi (Mayıs 2007).

⁵ Yeni Binyılda Kentler ve Diğer Yerleşimlere İlişkin Deklarasyon'la ilgili S- 25/2 sayılı BM kararı (2001); Desantralizasyon ve Yerel Yönetimlerin Güçlendirilmesi'ne İlişkin 21/3 sayılı UN-Habitat kararı (2007).

⁷ Sürdürülebilirliğe Doğru Avrupa Kent ve Kasabaları Şartı (Aalborg Şartı, Mayıs 1994) ve Aalborg Taahhütleri (2004).

ortamlardır. Bu yerleşimler, sınırları içinde var olan çoklu kimlikleri ve kültürleri bir araya getirmek ve bunların karşılıklı olarak birbirlerini zenginleştirmesini sağlama potansiyeline sahiptir.

15. Avrupa'nın kentleri ve kasabaları, günümüzde, refahın öncü güçleri ve küreselleşme sürecinin önemli oyuncularındır. Bu yerleşimler, Avrupa'nın gelecekteki ekonomik kalkınma şekli olan bilgi temelli ekonomi için ideal bir ortam oluşturmaktadır.
16. Bizler, Avrupa'nın seçilmiş yerel temsilciler ve Kongre'nin üyeleri olarak, bu ilkelerin ve onların dayandığı analizlerin, gelecekteki değişimin ve uygulamamız gereken politikaların temelini oluşturduğuna inanıyoruz.
17. Önceliklerimizin merkezine koymak istediğimiz kentler ve kasabalar, herşeyden önce, oralarda yaşayanlar, yani kentliler için yaratılmıştır.
18. İstedığımız kentler ve kasabalar, aynı zamanda, yerel ve küresel çevreye saygılı, sürdürülebilir kentler ve kasabalardır.
19. Bu yerleşimler, kendi içlerinde ve birbirleri arasında en üst düzeyde bir dayanışmayı teşvik etmeye kararlı uyumlu kentler ve kasabalardır.
20. Son olarak, bunlar , geleceğe uzanabilmek için geçmişlerine ve bugünkü çeşitliliklerine ihtiyaç duyan, bilgi ve kültürün kentleri ve kasabalarıdır

Kentliler Olarak Kent ve Kasaba Halkları

21. Avrupa'nın seçilmiş yerel temsilcileri olan bizler, kentlerimizde ve kasabalarımızda yaşayan insanların, bu yerleşimlerin sorumlu, aktif ve bilgili kentlileri olmadan, bu kent ve kasabaları tam anlamı ile yaşayamayacakları inancını paylaşıyoruz.
22. Bu bağlamda, 1985 yılında hazırladığımız Avrupa Yerel Özyönetim Şartı'nın (*European Charter of Local Self-Government*) içerdiği değerlerin ve ilkelerin, özellikle de kentlilerin kamuyu ilgilendiren konulardaki katılım hakkının tam olarak özellikle yerel düzeyde yaşama geçirilebileceği inancının, günümüzde de geçerliliğini koruduğunu bir kez daha teyid ederiz.

23. Bizler, gerçekten de, bu hakkın en doğrudan, en etkin ve en başarılı bir şekilde bu düzeyde uygulandığı görüşündeyiz.
24. Ayrıca, Avrupa'nın Seçilmiş Yerel ve Bölgesel Temsilcileri İçin Davranış Kuralları'nda tanımlanan etik bir kamu yaşamı ilkelerini de bir kez daha vurguluyoruz.
25. Son olarak, ülkelerimizin pek çoğunun karşı karşıya kaldığı ve özellikle, seçimlerde görülen yüksek katılmama oranları, sürekli olarak aşırı uçlara kayan oylar ve siyasete karşı giderek artan bir ilgisizlikle ortaya çıkan siyasi temsil krizi ile öncelikle yerel düzeyde mücadele edilebileceği ve edilmesi gerektiği görüşündeyiz.
26. Avrupa'nın seçilmiş yerel yöneticileri olan bizler, uzun yıllardır pek çok politikacı için ulusal demokrasi okulu işlevi gören yerel demokrasinin, kent halklarındaki kamu ruhunu ve onların demokrasi özlemini yeniden canlandırabileceğine inanıyoruz.
27. Avrupa Yerel Özyönetim Şartı, daha 1985 yılında, temsili demokrasinin geleneksel mekanizmalarının yanısıra, katılımcı demokrasi uygulamalarına geçiş olanağını öngörmüştü.
28. Bu nedenle bizler, Yerel Özyönetim Şartı'nın bizden beklediği gibi, halk meclislerini, yerel referandumları ve halkın doğrudan katılımını sağlayan her türlü düzenlemeyi teşvik ediyoruz.
29. Bizler, çağdaş yerel demokrasinin uygulanmasını sağlamak üzere, örneğin farklı kentsel karar verme düzeylerinde seçimle göreve gelen meclislerin kurulmasını tavsiye ediyoruz. Ancak bu oluşum, hiçbir zaman kent halkına doğrudan bilgi verilmesini, konuların kamuoyunda tartışılmasını ve kent planlama süreçlerinde işbirliği yapılmasını engellememelidir.
30. Kent nüfusunun bütün bileşenlerini devreye sokmaya yönelik bu anlayışla, toplumun yaşamına pek çok yoldan katkıda bulunan göçmenlere de oy verme ve yerel kent meclislerine aday olabilmek hakkı tanınmalıdır.
31. Bu farklı düzenlemelerin etkinliğini en üst düzeye çıkartabilmek için, kentlerimizin ve kasabalarımızın kentsel projeler konusunda halka danışmak üzere yeni bilgi teknolojilerinden tam

olarak yararlanmaları konusunda ısrarlıyız. Bilginin karşılıklı etkileşimi ve hızının demokratik katılımı zenginleştireceğine ve seçimle işbaşına gelen temsilcilerle kent halkı arasındaki diyalogu iyileştireceğine inanıyoruz.

32. Kentlerimiz ve kasabalarımız yaygın yerel e-demokrasiler oluşturma yönünde çaba göstermelidir. Bilgi ve iletişim teknolojileri asla salt teknolojik araç-gereçler olmayıp, demokratik bir seferberlik için yeni olanaklar sunarlar ve siyasete böylesine soğuk bakıldığı bir dönemde, bu olanaklardan yararlanmamak trajik olur.
33. Yerel güçler ve sorumluluklar açısından, uygun aktarımların kentlerimizin ve kasabalarımızın düzgün bir şekilde yönetilmesinde kilit bir rol oynayacağına inanıyoruz. Bu bağlamda, Avrupa, ulusal ve yerel ölçeklerde, güçler arasındaki ilişkileri gerektiği şekilde düzenleyen yerinden yönetim ilkesine bağlılığımızı yinelemek isteriz.
34. Ancak, yerinden yönetim ilkesi merkezî hükümetle yerel ölçek arasında, yarı yolda takılıp kalmaz, aynı zamanda yerel alanlarda farklı düzeylerdeki yerel yönetimler arasındaki sorumluluk dağılımına da yol göstermesi gerekir.
35. Bu anlayış ışığında, kent ve kasabalarımıza ilişkin kamu yönetimi sorumluluklarının dağılımını belirleyen genel ilkelerin, kent halkı ile sürekli bir yakınlık kaygısı taşıması gerektiğine inanıyoruz. Bu ilke, örneğin hem büyük kentsel yerleşimlerde, hem de kendi seçilmiş meclisleri, bütçeleri ve yerel sorumlulukları olan belediye içi alanlarda (mahalleler, yönetim birimleri, semtler) geçerli olmalıdır.
36. Ayrıca, yerel ve bölgesel erklerin ve sorumlulukların aktarılması, bu sorumlulukların tam olarak yerine getirilebilmesi için, kaynakların ve özellikle de mali kaynakların da koşul olarak her yönetim düzeyinde sağlanmasını gerektirir. Bu konuda da, kentlerin ve kasabaların kendi harcamalarını kendilerinin denetleyebilmesini öngören Avrupa Yerel Özyönetim Şartı'nın dikkate alınmasını tavsiye ediyoruz.
37. Bu erkleri uygulamanın ve sorumlulukları gerçekleştirmenin, geniş kentsel alanların yönetilmesi açısından ne denli karmaşık olduğunu dikkate alarak, net bir şekilde

tanımlanmış, demokratik usullerle seçilmiş ve iyi kentsel yönetim ilkesinden hiçbir zaman sapmayan kentsel yönetimler gerektirdiğine inanıyoruz.

38. Bu yönetim, etkin denetim mekanizmalarına ve düzenli denetimlere tabi olmalıdır. Kentlileri harekete geçirebilmek ve kentlilerin çoğunluğunu kolektif kentsel siyasal projeleri desteklemeye yönlendirebilmek için, yönetim yerel seçim aşamalarında siyasi ve kamuoyu tartışmalarına açık olmalıdır. Bu bağlamda, ister belediye başkanı olarak ister başka bir adla tanımlanan kentin seçilmiş yöneticisi, yerel faaliyetlerin itici gücü olmalı ve kendisini, gerek kentlileri gerekse kent dokusunu şekillendiren ağları, halkın çoğunluğu tarafından anlaşılabilir ortak bir siyasi proje etrafında harekete geçirmeye adanmalıdır.
39. Bu kentsel yönetimin niteliği, aynı zamanda kendisini yerel kurumların çapı ile kalkınmasından ve yönetilmesinden sorumlu oldukları kentsel alanların ölçeğinin denk düştüğü, uygun bir alanda örgütleyebilmesine de bağlıdır.
40. Bizler ayrıca, kentsel yayılma, ulaşım ve enformasyon altyapısı, konut hakkı, çevrenin korunması gibi bazı konuların, sadece yerel yönetim kapsamına giremeyeceğine ve yerel politika konularının bölgesel, ulusal ve Avrupa düzeyinde, dengeli ve saygılı bir ortaklık içinde düzenlenmesinin olanaklı olduğuna inanıyoruz.
41. Bu bağlamda, mekânsal eşitlik ihtiyacı, kentlerin ve kasabaların kaynakların yeniden dağılımına ilişkin tedbirlere katkıda bulunabilmelerini gerektirmektedir. Bu tür tedbirler kaçınılmaz mekânsal eşitsizliklerin azaltılmasını olanaklı kılabilir.
42. Avrupa'nın seçilmiş yerel temsilcileri olan bizler, Avrupa, merkezî hükümetler, bölgesel yönetimler ve yerel yönetimler arasındaki genel erk bölüşümünde ülkelerimizi etkileyen önemli değişikliklerin bilincinde olarak, devlet denetiminin zayıflaması ve bunun sonucunda kentlerin ve kasabaların daha güçlenmesinin, yerel alanlar arasında çok ihtiyaç duyulan dayanışmanın aleyhine işlememesi gerektiğine inanıyoruz. Kentlerin ve kasabaların artan bağımsızlığı, yerel bölgeler arasında acımasız ve denetimden tümü ile uzak bir rekabete yol açmamalıdır.

43. Devletin, dengeli bir bölgesel, ulusal ve Avrupa çapında mekânsal planlama kapsamında sergilenecek bu dayanışmanın güvencesi olması gerektiği inancındayız.

Sürdürülebilir Kentler ve Kasabalar

44. Avrupa'nın seçilmiş yerel temsilcileri olan bizler, kentlerdeki vatandaşlarımızın ve daha da genel olarak kentsel kalkınmanın bütün aktörlerinin, kentlerimizi ve kasabalarımızı sürdürülebilir kentsel mekânlara dönüştürmeye yönelik eylemlerini destekliyoruz.

45. Bizler, kentli vatandaşlarımızın, karşı karşıya olduğumuz küresel çevre krizine ilişkin giderek netleşen kanıtlar karşısında duydukları artan kaygıyı paylaşıyoruz. Bu kriz günümüzde bütün biyosferi etkilemekte ve azalan biyolojik çeşitlilik, toprakların nitelik kaybı, giderek kısıtlı hale gelen su kaynakları, hava ve nehir kirliliği, diğer kirlilik türlerindeki artış ve yaşam kalitemizi etkileyen pek çok başka alana yansımaktadır. Bu kriz, hiç kuşkusuz insan kaynaklıdır ve somut bir sonucu da ülkelerimizdeki kamuoyunu uyandıran ve kent halklarının çevre sorunları ile çok daha fazla ilgilenmesine yol açan, artan sayıdaki doğal afetler ve olağan dışı iklim olaylarıdır.

46. Bu küresel çevre krizinin, kentsel alanlarda daha da özel bir şekil aldığına ve kentsel ekoloji kapsamında, somut analiz ve uygulamalar gerektirdiğine inanıyoruz.

47. Bizler, kentlerimizin ve kasabalarımızın, artan riskler bağlamında, kendi fiziksel alanları ve kentlileri için en sıkı şekilde korumaları gereken yerel çevreye ek olarak, küresel çevrenin korunması, iyileştirilmesi ve yönetiminde de oynayacakları önemli bir rol olduğuna inanıyoruz.

48. Ekonomik faaliyet düzeyi açısından, Avrupa'daki artan kent nüfusu ve geçerli davranış modelleri yaratabilme becerileri ile, kentlerimiz ve kasabalarımız daha yaşanabilir bir dünya için verilen mücadelenin ön saflarında yer almaktadır. Bizlerin, toplumlarımızın geleceği için ya-şamsal önemi olan bu sorumlulukta onları cesaretlendirmesi gerekir.

49. Bu anlayışla, daha sürdürülebilir türden bir kentsel gelişmeye kararlılıkla yönelebilmek için, kentsel ekolojinin geliştirilmesini amaçlıyoruz. Kentlerimizin ve kasabalarımızın çevre-

sel ayak izlerini azaltmayı, onların doğal kaynaklarını sakınmayı, biyolojik çeşitliliklerini korumayı ve zenginleştirmeyi, kamu değerlerini herkes için erişilebilir kılmayı ve enerji etkinliğini politikalarımızın ana ögesi yapmayı üstleniyoruz.

50. Bunu sağlayabilmek için, kalkınmamızı farklı kent formları ve farklı bir ulaşım modeli etrafında örgütlememiz gerektiğini biliyoruz.

51. Kent formu konusunda, kentsel alanlardaki günümüzdeki gevşekliğin kaygı yaratacak bir durum olduğu kanısındayız. Genellikle bazı alanların ticaret, konut, dinlence, sanayi, el sanatları gibi işlevsel olarak uzmanlaşması ile birlikte gelişen kentsel yayılma, kentlerimizin ve kasabalarımızın çevre sermayesini ciddi olarak azaltmaktadır. Bu sektör temelli kentsel model, enerji israfını ve çevreye verilen zararları artırmaktadır ve geleceği olmayan bir politikadır.

52. Kentlerimizi ve kasabalarımızı, bakımları için mümkün olduğu kadar az kaynağa ihtiyaç duyan, sakinlerine gerek çeşitli kentsel işlevlere ve hizmetlere gerekse dinlence olanaklarına ve korunmuş doğal alanlara hemen yakınlarında ulaşma olanağı sağlayabilen, yoğun ve yayılmamış kent formları olarak düşünmeliyiz. Kaynak, toprak, ulaşım ve enerji alanlarında tasarrufa yönelmiş kentler ve kasabalar amaçlıyoruz. Kentsel alanlar, sosyal statüleri, yaşları ya da sağlık durumları ne olursa olsun, buralarda yaşayan herkes için daha kolay, daha erişilebilir ve daha canlı olacaksa, kentlerimizin ve kasabalarımızın daha rahat algılanabilir ve derli toplu olması gerekir.

53. Artan arazi kontrolleri aracılığıyla büyümeleri denetim altında tutulabilen kentler ve kasabalar istiyoruz.

54. Kentlerin ve kasabaların düzgün bir şekilde işlenmesi ve çevresel açıdan sağlıklı bir kentsel gelişme elde edilmesinin diğer bir asal değişkeni de ulaşım"dır. Günümüzün yoğun iletişim toplumlarında seyahat ve hareket olanağı giderek daha fazla önem kazanmaktadır. Bunlar, iyi kent uygulamalarının kilit öğeleri haline gelmekte ve kentsel yaşamın kalitesi açısından belirleyici faktörler olmaktadır.

55. Kontrol edilen ve sürdürülebilir ulaşımın karşımıza çıkarttığı zorlu sorunla baş edebilmek için, otomobile geçerli alternatifler geliştirmemiz gerektiğine inanıyoruz. Otomobile verilen birinci önceliğin olumsuz sonuçları artık iyice anlaşılmuştur. Hava ve gürültü kirliliği, yol güvenliği konuları, mekânın işgalci alt yapıyla parçalanması, kentsel peyzajın bozulması – tüm bunlar bizleri kararlı bir şekilde daha fazla kentlilere odaklanan; kentlerimizin ve kasabalarımızın insan boyutunu daha fazla dikkate alan bir gelişmeyi seçmeye teşvik etmektedir. Aşırı otomobil bağımlılığından bir an önce kurtulmalıyız; zira böyle bir gelişme, yarattığı çevresel sıkıntıların yanısıra, otomobil sahibi olmayan pek çok kişinin içinde yerleştikleri kentleri ve kasabaları tam olarak yaşayabilmelerini de engellemektedir.
56. Yürümek ya da bisiklet kullanmak gibi “yumuşak” olarak nitelenebilecek ulaşım tarzlarını ve her tür toplu taşıma aracını tercih eden sürdürülebilir ulaşım politikalarını teşvik etmek, Avrupa’nın seçilmiş temsilcileri olan bizlere düşen bir görevdir.
57. Bu bağlamda, sadece kamu ulaşımına sınırlı kalmayan, yollar ve kamusal alanlar için, her türden ulaşım olanak veren ancak, sosyal yararlılıkları açısından otomobil ve motosikletlerin daha az payı olan yeni bir toplumsal paylaşım sağlayan bir toplu taşıma politikasını tercih etmeliyiz.
58. Bu anlayış gereği, kentlerimiz ve kasabalarımıza ilişkin sürdürülebilirlik, dost mekânlar yaratmak ve özellikle farklı ulaşım tarzlarının devreye sokulması ile mümkün kılınacak iyileştirilmiş ulaşım akışları sağlamak amaçlarımızı, eş zamanlı olarak ele almalıyız.
59. Yaptığımız analizler, bize kentsel gelişmemizin sürdürülebilirlik boyutunun (yayılmamış kentler, gönüllülük esasına dayalı denetimli ulaşım, çevreye saygı) sadece yaşam kalitemizin iyileştirilmesi yönünde atılmış bir adım değil, doğru mekânsal gelişimin de vazgeçilmez bir ön koşulu olduğunu gösterdi. Kentsel gelişme projelerimize gerçek bir açıklık kazandıracak ve somut başarı olanakları sunabilecek tek şey, sürdürülebilirlikte adanmışlık olacaktır.

Uyumlu Kentler ve Kasabalar

60. Kentlerimizin ve kasabalarımızın daha geniş

coğrafi kapsamı içinde algılanması gerekir. Bu yerleşimler, bölgesel, ulusal ve Avrupa çapında bir mekân içinde gelişmektedir. Bu mekânlarda siyasi ve ekonomik olarak entegre olmuşlardır ve yine aynı mekânlarda sosyo-ekonomik zıtlıklarını ve özellikle de toplumlarımızı etkileyen çok belirgin sosyal eşitsizliklerini net bir biçimde sergilerler.

61. Avrupa’nın seçilmiş yerel temsilcileri olan bizler, kentlerimizin ve kasabalarımızın ekonomik faaliyetlerini çevremizin korunması ile barışık kılması gereken sürdürülebilir kentsel gelişmenin, aynı zamanda bir sosyal eşitlik talebi olmadan düşünülmemeyeceği inancındayız. Sosyal boyutu, sürdürülebilir kalkınma politikalarımızın ana öğelerinden biri yapmak istiyoruz. Yerel ölçekte sağlamak azminde olduğumuz çevresel, ekonomik ve sosyal boyutlar arasındaki tarihî uzlaşmanın anlamı budur. Bu üç talebi içeren yeni kentsel politikaların izlenmesi esastır.
62. İstedığımız kentler ve kasabalar, herkesin iyi bir yaşam kalitesine sahip olabildiği, herkesin özellikle eğitim, sağlık, kültür ve konut sektörlerinde sağlanan hizmetler yanında, bu kaliteye de erişebildiği yerleşimlerdir. Buralar, aynı zamanda Avrupa için hedeflediğimiz uyumlu, dışlayıcı olmayan ve farklılaşmış ve iddialı bir yaşam standardına ulaştırılmış bir toplum yaratma hedefimizi de yansıtan gerçek bir toplumsal karışımın yer aldığı alanlar olacaktır.
63. Konut sorunu özellikle önemlidir. Son yıllarda kentlerimizin ve kasabalarımızın sürekli olarak büyümesine yol açan nüfus hareketleri ülkeimizin ve kentsel alanlarımızın çoğunda artan arazi ve emlak fiyatları ile daha da büyüyen bir konut krizini tetikledi. Bu duruma rağmen, bizler, konut hakkı ilkesine bağlılığımızı sürdürüyoruz. Mahallerimizin vazgeçilmez olması gereken sosyal çeşitliliği koruyabilmek için, farklılaşmış bir konut arzının sağlanmasına özellikle önem vermeliyiz. Kentlerimizin ve kasabalarımızın halklarına, tüm kentsel sektörlerde, gereksinmelerine ve gelirlerine tam olarak uygun konutlar sunabilmeliyiz.
64. Bu hedef, bizlerin güçlü bir siyasi irade göstermesini ve demokratik etiğe dayalı aktif bir dayanışma politikasını gerektirir. Bu hedef nesiller arasında, düşük gelir grupları ile, özür-lülerle ve gerek finansal gerekse sosyal zorluk-

larla karşı karşıya olan kesimlerle dayanışmayı içerir. Nihai hedef, sosyal dışlamayla savaşmak ve böylelikle herkese kentlerin ve kasabaların sunduğu büyük potansiyelden yararlanma fırsatı vermektir.

65. Bu bağlamda, bu uyumlu kent ve kasabalar yaratmak amacını gerçekleştirmek için hâlâ nelerin yapılması gerektiğinin farkındayız. Artan yoksulluğa doğru giden, rahatsız edici bir eğilim olduğunu gözlüyoruz. Ciddi sosyal ve mekânsal farklılıklar nüfuslarımızın büyük kesimlerini etkilemeye devam ediyor. Farklı kent mahalleleri arasındaki derin sosyal uçurumlara ek olarak, ortada çevresel farklılaşmalar da vardır ve bu da, aramızdaki en kırılgan kesimlerin çevrenin en çok bozulduğu alanlarda yoğunlaşması, dramatik bir eşitsizlikler bütünlüşmesi anlamına gelmektedir. Bizler, özellikle belirli kent alanlarının “soylulaştırılmasına” (*gentrification*) yol açan mekânsal eşitsizlik süreçlerinden, kent merkezlerimizdeki arazi fiyatlarının denetlenemez bir şekilde yükselmesinden, bunlara koşut giden kent çeperlerindeki gettolaşmadan ve bazı yerlerde ortaya çıkan ve kentlerimizi ve kasabalarımızı parçalamakta olan bir mekânsal ayrımcılığı teşvik eden duvarlarla çevrili “kapalı yerleşimlerden” ciddi kaygı duyuyoruz.
66. Kentsel politikaların temel amacının sosyal ve mekânsal uyum olduğunu bir kez daha vurguluyoruz. Kentlerimiz ve kasabalarımız, her türlü sosyal ortamdan gelen insanların her gün birbiri ile harmanlandığı ve insanların yaşadığı, çalıştığı, çok nesilli, çok kültürlü ve çok dinli yerlerdir. Kentsel toplum adil bir şekilde gelişecekse, kentliler arasında karşılıklı yardımlaşmanın, gruplar arasında - dinler arası diyalogu da içeren - diyalogun ve gönüllü faaliyetlerin teşvik edilmesi gerekmektedir. Finansal sıkıntılar ve iş güvenliği eksikliği, dışlama ve sosyal statü, yaş, kültür, din, cinsiyet ve özrürlülüğe dayalı her tür ayrımcılığa karşı mücadelemizi sürdüreceğiz.
67. Kentlerimiz ve kasabalarımız aynı zamanda, belirli gruplara karşı gösterilen ve bir kent toplumuna ait olma duygusunu olumsuz etkileyen; çok kez kent suçlarının, antisosyal davranışların ve kent halklarımız ve özellikle de onların arasındaki en kırılgan gruplar (yaşlılar, çocuklar, yalnız yaşayanlar, göçmenler, yoksullar) tarafından acı bir şekilde hissedilen

güvensizliğin kaynağı olan her tür önyargıdan kurtulmalıdır.

68. Son olarak, kent sınırları içinde gerek duyulan dayanışmanın, ulusal düzeyde belirlenecek ölçütler ve yeniden paylaşım mekanizmaları ile, kentleri çevreyen alanlarla, diğer komşu kent ve kasabalarla ve nüfusun geri kalanı ile olan ilişkilerimizi de yönlendirmesi gerektiğini düşünüyoruz.
69. Bu anlayış çerçevesinde, özellikle Güney ülkeleri söz konusu olduğunda, kentler ve kasabalar arasındaki karşılıklı yardımlaşma uluslararası düzeyde giderek artmaktadır. Bir yandan küreselleşme ilerlerken öte yandan giderek yaygınlaşan bu dayanışmayı bir tür “kent diplomasisi” olarak görmek mümkündür. Bizler, daha zor durumdaki ülkelerin kentleri ile gelişen ve daha dengeli ve daha uyumlu bir dünyanın şekillenmesine yardımcı olan bu farklı dayanışma türlerini tüm gücümüzle teşvik ediyoruz.
70. Bizim dayanışma kavramımız, kentlerimizin ve kasabalarımızın mahallelerinde başlar, ancak onların kapısında son bulamaz.

Bilgi Temelli Kentler ve Kasabalar

71. Kentlerimiz ve kasabalarımız medeniyetin kavşaklarıdır. Buralar, hem bilgi ve kültürün ifade olanağı bulduğu kusursuz ortamlar hem de iletişim ve buluşma yerleridir. Avrupa'nın seçilmiş yerel temsilcileri olan bizler, kentlerimizi ve kasabalarımızı değişimin yapıldığı yerler, farklılıkların karşılıklı saygı çerçevesinde özgürce ilişki kurduğu ve kendilerini ifade edebildiği kozmopolit alanlar olarak görüyoruz.
72. Kültürel farklılıkların tek bir küresel ve evrenselleşmiş model içinde eriyeceği kentler ve kasabalar istiyoruz. Kentlerimiz ve kasabalarımız kültür açısından da mimarileri açısından da farklı ve farklılaşmış yerleşimlerdir ve böyle de kalmaları gerekir. Bir yandan yapıların ve hizmetlerin standartlaştırılmasının, öte yandan tekdüze izlerini her yerde bırakan ve salt küresel bir pazarın kurallarını tanıyan küreselleşmiş bir kentsel gelişme modelinin yarattığı ucubelerin getirdiği risklerin farkındayız.
73. Bizler aynı zamanda yerel alanlarımızın kültürlerini ve kimliklerini de destekliyoruz. Yerel kültürlerimizi ve yerel belleklerimizi giderek

küreselleşen bir dünyada kilit değerler olarak teşvik etmek ve duyurmak istiyoruz. Kentlerimizde ve kasabalarımızda, sanatsal yaratıcılığa ve yüksek standartlı kültür hizmetlerine destek sağlama yolundaki çabalarımızı sürdüreceğiz.

74. Kentlerimiz ve kasabalarımız her zaman değişimi ve yenilikçiliği getiren güçlerin yuvası olmuştur. Bu yerleşimler ilerleme ve değişime uyum sağlamak için bir fırsattır. Bizler, kentlerimizin ve kasabalarımızın topluluklarımızın gelişmesinde öncü rol oynamaya şimdiden başlayan ve gelecek dönemlerde bunu artan oranda yapacak olan bilgi temelli ekonomilerin odak noktaları olduğu inancındayız.
75. Bu yeni binyılın başlarında, kentlerimizin ve kasabalarımızın, Avrupa'da bu bilgi temelli ekonominin oluşturulmasında her zamankine oranla daha büyük bir tarihsel rolü olduğunu düşünüyoruz. Geniş alanların sanayi dışına çıkartılması, yeni bilgi ve iletişim teknolojilerinin artması, biyoteknolojideki ilerleme ve daha genel olarak, somut olmayan ekonomik faaliyetlerin gelişmesi, kalkınmamızın yeni şekillerini belirlemektedir ve yerel yerleşimlerin bu açıdan çok önemli bir rol oynayabileceklerini biliyoruz. Bu nedenle, bilgiye ve yenilikçiliğe, eğitimden yararlanabilmeye, araştırmaya ve daha genel olarak da bu yeni ekonominin üzerinde yeşereceği verimli ortamı sağlayacak olan kültürel ve sanatsal faaliyetlere öncelik vermek istiyoruz.
76. Bu düşünce ile, iletişim ve telekomünikasyon altyapımızı geliştirecek, internet erişimini artıracak, "akıllı" mekânlar yaratacak ve e-yönetişimi genel kullanıma sokacağız. Kentlerimizin ve kasabalarımızın, eğitim ve araştırma sistemleri ile üretim sistemleri arasında bilgi transferini kolaylaştıracak yaygın ve sürekli işbirliği ağlarının ortamı olmasını istiyoruz. Bizler, kalkınmamız için bir değer olacak dijital kentler ve kasabalar kurmak arzusundayız.
77. Kentlerimizi ve kasabalarımızı bilgi, kültür ve sanat yuvaları haline getirmek amacımızın, onların mimari güzelliklerini dikkate almadığımız takdirde saygınlıktan yoksun kalacağını farkındayız.
78. Bu bağlamda, kentsel peyzajlarımızın son elli yılda çoğu zaman üst düzeyde bir mimari kalite

endişesi duyulmadan geliştiğinin farkındayız. Kent çevresindeki peyzajların pek çoğunu ihmal ederek, kentlerimizin ve kasabalarımızı ruhsuz ve yaratıcılıktan uzak bir ticari kentsel planlamaya terk ettik. Bu nedenle, mekânsal gelişmemizde mimarlık boyutunu daha fazla dikkate almak ve karar vericilerde ve kentlilerde canlı bir mimari kültürün gelişmesini teşvik etmek istiyoruz.

79. Kentlerimizle, kasabalarımızla ve onların kültürü ile olduğu kadar mimarileri ile de gurur duymak arzusundayız.

Sonuç

80. Avrupa'nın seçilmiş yerel temsilcileri olan bizler, kentlerimizin ve kasabalarımızın bugünkü gelişiminin tehlikeler içerdiğinin ve karşılaştıkları evresel, demokratik, kültürel, sosyal ve ekonomik bağlamdaki zorlukların bugüne kadar görülmemiş ölçeklerde olduğunun bilincindeyiz.
81. Bu Manifesto'da itici gücümüz kentlerimize ve kasabalarımıza duyduğumuz güven oldu. Kesinlikle inanıyoruz ki bu yerleşimler toplumlarımızın kendine özgü birer değeridir. Bu yerleşimler, tek başlarına ya da oluşturdukları ağlarla, yerel kalkınmanın itici güçleri ve kolektif siyasal aktörler olarak toplumlarımızdaki değişimlerle yüzleşmek zorundadır. Topluluklarının refahına ve sürdürülebilirliğine katkıları olabilir. Ancak, bakış açımız salt yerel ölçekte kalamaz. Bu refah ve sürdürülebilirlik hedefine ulaşmaya çalışırken, kent ve kasabalarımızın diğer yerel alanlarla dayanışmayı da sürdürmeleri gerekmektedir.
82. Kentlerimizin ve kasabalarımızın çok gerilere giden bir tarihleri olduğunu ve bunlara kültürlerimizin geniş perspektifinden bakılması gerektiğini biliyoruz. Bizler, geçmişe ve ortak belleklerimizimize uzanan bu köklerin aynı zamanda, kendimizi geleceğe güçlü bir kimlikle yansıtabilmemizi olanaklı kılacağına inanıyoruz. Tek bir kentsel gelişme modeli önermiyoruz. Kent ve kasabalarımızın kendi kişilikleri var; hepsi farklıdır ve bu çeşitlilik Avrupa için bir fırsattır.
83. Kentler ve kasabalar arasında ve içindeki çeşitliliğe gelince: Kültürel çeşitliliği entegre edebilme becerisinin, çatışmadan arınmış bir kimlik vizyonu ile gelişebileceği kanısındayız.

Kimliklerimizden gurur duyuyoruz, ancak onları, kesinlikle diğerlerine karşı açık olabilmenin bir ögesi olarak da görüyoruz.

84. Yerel alanların içinde ve arasında daha fazla demokrasi, daha fazla sürdürülebilirlik ve hatta daha fazla dayanışmayı teşvik ederken, toplumlarımızın gereğince gelişebilmesi için daha iyi bir yönetim ve daha yüksek bir performansın yaşamsal önemi olduğuna inanıyoruz.
85. Kentlerde yaşayan vatandaşlarımıza ve kentsel gelişme süreçlerinde yer alan herkese iyimser,

iddialı ve yoğun beklentileri olan bu mesajımızı iletmek istiyoruz. Bu Şartı, Avrupa'nın kentleri ve kasabaları için değerlerin paylaşımına ve deneyimlerin karşılıklı alışverişine dayalı yeni bir kentsel proje oluşturmaya çağrı olarak sunuyoruz. Böylelikle kentler ve kasabalar kendi bireyselliklerini muhafaza ederken, kolektif olarak da hümanist değerlerin, bireysel özgürlüklerin, ekonomik zenginliğin, sosyal dayanışmanın ve yerküreye ve canlı kültüre gösterilen ilginin yamasız bir bütün oluşturduğu bir Avrupa kentsel planını içselleştirebilecektir.

Uluslararası Mimarlar Birliği (UIA) Bildirgeler Derlemesi

(1975 – 2008)

Belgeler Bülteni'nde, bu sayıdan başlamak üzere Uluslararası Mimarlar Birliği'nin (UIA) kuruluşundan bu yana yayınlanan bildirilerin bir arşivini sunmayı amaçlıyoruz. Ayrıca bu bildirilerin İngilizce ve Türkçe metinlerine www.mo.org.tr adresinde sol menüde yer alan UIA Belgeleri bağlantısından da ulaşabilirsiniz.

Aşağıda bildirilerin tümü hakkında genel bilgiler veren notları size aktarırken, bildirilerin derlenmesi konusundaki değerli çalışmaları için Aydan Erim'e teşekkür ediyoruz.

Sunuş

Uluslararası Mimarlar Birliği, geçen 60 yıl içinde ilki kurulduğu 1948 yılında kaleme alınan ve bugüne kadar Tüzüđünün girişini oluşturan metin de sayılırsa, 12 Bildirge yayınladı. Kongre Bildirgesi geleneği ilk olarak 1978 yılındaki Meksika Kongresi ile başladı ve bu metinler, 1996 Barselona Kongresi hariç, üç yılda bir yayımlandı.

Dünya Mimarlık Kongreleri ile UIA Genel Kurulları'nın peşpeşe ve aynı yerde yapılmasına 1990 yılında başlandığından, metinlerin bazıları kongre, bazıları da genel kurul kaynaklıdır.

Ayrıca, Birleşmiş Milletler'in iki önemli toplantısına da dünya mimarlarından mesaj iletildi: Birleşmiş Milletler Endüstriyel Kalkınma Örgütü'nün (UNIDO) 1979 yılında Viyana'da düzenlediği toplantıya sunulan "Kalkınma için Bilim-Teknoloji-Mimarlık" ve 1996 yılında İstanbul'da toplanan Birleşmiş Milletler HABİTAT II Konferansı'nda dağıtılan "UIA Habitat II Bildirgesi".

Derlemede yer alan metinlerin hazırlanış yöntemlerinde farklar olduğu gibi, bunların yararı da UIA içinde zaman zaman sorgulanmıştır.

UIA'nın 1948 yılında kuruluşundan bu yana yapılan kongrelerin temaları :

- 2008 TORİNO:** Mimarlığı Aktarmak / *Transmitting Architecture*
- 2005 İSTANBUL:** MimarlıkLARın Pazaryeri / *Grand Bazaar of ArchitectureS*
- 2002 BERLİN:** Kaynak Olarak Mimarlık / *Resource Architecture*
- 1999 BEIJING:** 21. Yüzyılın Mimarlığı / *Architecture of the 21st Century*
- 1996 BARSELONA:** Kentlerde Mimarlık / *Architecture in Cities*
- 1993 CHICAGO:** Mimarlık Dönüm Noktasında: Sürdürülebilir Bir Gelecek İçin Tasarlamak / *Architecture at the Crossroads: Designing for a Sustainable Future*
- 1990 MONTREAL:** Kùltürler ve Teknolojiler / *Cultures and Technologies*
- 1987 BRIGHTON:** Barınma ve Kentler: Yarının Dünyasını İnşa Etmek / *Shelter and Cities: Building Tomorrow's World*
- 1985 KAHİRE:** Mimarın Günümüzde ve Gelecekteki Misyonları / *Present and Future Missions of the Architect*
- 1981 VARŞOVA:** İnsan, Çevre, Mimarlık / *Man, Environment, Architecture*
- 1978 MEXICO CITY:** Mimarlık ve Ulusal Kalkınma / *Architecture and National Development*
- 1975 MADRID:** Yaratıcılık ve Teknoloji / *Creativity and Technology*
- 1972 VARNA:** Mimarlık ve Dinlenme / *Architecture and Leisure*

- 1969 BUENOS AIRES:** Bir Sosyal Öge Olarak Mimarlık; Bir Sosyal İlgı Alanı Olarak Konut / *Architecture, a Social Factor; Housing a Social Interest*
- 1967 PRAG:** Mimarlık ve İnsan Çevresi / *Architecture and the Human Environment*
- 1965 PARİS:** Mimarın Eğitilmesi / *The Training of the Architect*
- 1963 HAVANA:** Gelişmekte Olan Ülkelerde Mimarlık / *Architecture in Developing Countries*
- 1961 LONDRA:** Yeni Teknikler ve Malzemeler / *New Techniques and Materials*
- 1958 MOSKOVA:** Kentlerin İnşası ve Yeniden İnşası / *Construction and Reconstruction of Cities*
- 1955 LAHEY:** Konut Konusunun Üç Yönü / *The Three Aspects of Housing*
- 1953 LİZBON:** Mimarın Konumu / *The Situation of the Architect*
- 1951 RABAT:** Mimar Yeni Görevleriyle Nasıl Başedecek / *How the Architect Will Face New Tasks*
- 1948 LOZAN:** Yeni Görevler Karşısında Mimar / *The Architect in the Face of New Tasks*

BİLDİRGELER

1. 1948 Lozan Mesajı

UIA, 28 Haziran 1948'de Lozan'da, 27 ülkeyi temsil eden delegeler tarafından kuruldu. Hazırlanan bir ön metin, mimarların siyasi, ekonomik ve estetik sınırları aşarak, ulusal örgütlerden meydana gelen bir federasyonda birleşmek arzusunda olduklarını yansıtıyordu ve oybirliği ile kabul edildi.

Bu metne göre UIA:

"Mimarlar arasında özgür düşünce değişimini, ulus, ırk, din, mesleki öğrenim ve mimari doktrin ayırımı yapmaksızın kolaylaştırıp geliştirerek, düşünce ve kavramlarını karşılaştırmalarını, karşılıklı deneyimlerinden yararlanmalarını, bilgilerini genişletmelerini ve aralarındaki farklılıklardan yararlanarak birbirlerini geliştirmelerini sağlayabilmek üzere mimarlar arası dostluk, anlayış ve karşılıklı saygı ilişkileri yaratmak amaç ve kararlılığı taşımaktadır.

Mimarlar, böylelikle, diğer uluslararası mesleki ve kültür kuruluşları ile işbirliği içinde, harap edilmiş kentleri ve köyleri yeniden yapıyor, sağlıksız kent bölgelerinin (*slum*) ortadan kalkmasını ve az gelişmiş bölgelerin kalkınmasını sağlayarak ve konut standartlarını yükselterek, insanların ve toplumların maddi ve manevi refah beklentilerinin karşılanması

için sürekli bir çaba göstererek, onların arasındaki anlaşmanın geliştirilmesinde pay alarak, insanlığın hayat koşullarını düzeltmede daha etkin katkılarda bulunabilecekleri bir konumda olacaktır. Mimarlar, toplumunun ilerlemesine ve barışın güçlendirilmesine yardımcı olmaya karardır."

UIA Tüzüğü'nün "giriş"ini oluşturan bu metne, 1985 yılında Kahire'de toplanan Genel Kurul'da bir ek yapıldı:

"Bu giriş, ancak uluslar arasında barışın var olduğu bir dünyada anlamlı olabilir. Hükümetlerin insanlığa karşı en büyük sorumlulukları, tüm dünyadaki insanların gereksinmelerini ve beklentilerinin karşılanabilmesinin temeli olarak barışın korunmasıdır. Hükümetler savaş için üretim yapmaya son vermeli ve kaynaklarını tüm insanlığın koşullarının iyileştirilmesi için kullanmalıdır."

2. Kusursuz bir Habitat için (Venedik, 1975)

UIA'nın 12. Kongresi 1975'de Madrid'de, "Yaratıcılık ve Teknoloji" ana teması ile, Genel Kurulu ise Venedik'te toplandı. O yıla gelindiğinde Birleşmiş Milletler'in ünlü "İnsan ve Çevre" konferansı Stockholm'de gerçekleştirilmiş ve sonuç metinlerinde önerilen "iskân konulu" benzer bir uluslararası toplantının da kararı alınmıştı. Venedik Bildirgesi, Kongre temasından çok, 1976 yılında Vancouver'de toplanacak olan Birinci Habitat Konferansı hedefli olarak, Genel Kurul'a sunulmak üzere, UIA'nın Habitat Çalışma Grubu tarafından hazırlandı.

3. Mexico City Bildirgesi (1978)

13. Dünya Mimarlık Kongresi "Mimarlık ve Ulusal Kalkınma" ana temasıyla düzenlendi. Yayınlanan metin hem mimarları "sınırları sonsuz ve her türlü eylem ve kalkınma için uygun bir disiplinin taleplerini tam olarak karşılamaya" çağırmakta, hem de yetkililerden mimarları karar süreçlerine katmalarını istemektedir.

4. Dünya Mimarlarının Varşova Bildirgesi (1981)

14. Kongre'nin ana teması "Mimarlık, İnsan, Çevre" idi. Bildirinin hazırlanışında, "mimarların, yerleşimlerdeki yaşam kalitesi konusunda öncü rol oynamaları ve felsefi bir temel sunmaları gerektiği" noktasından yola çıkıldığı belirtilen sunuşta ayrıca toplantının savaşta yoğun bir yıkım yaşayan ancak olağanüstü bir çabayla yeniden canlandırılan Varşova'da yapıyor olmasının simgesel önemine de değinilmektedir.

5. Kahire Önerileri (1985)

Kahire Kongresi'nin ana teması "Mimarın Günü-

müzde ve Gelecekteki Misyonu"ydu. Yayınlanan bildirge ağırlıklı olarak mekân düzenlenmesine ilişkin farklı kesimlere düşen sorumlulukları ve beklentileri vurgulamaktadır.

6. Mimarların Brighton Bildirgesi (1987)

16. Kongre'nin ana teması "Barınma ve Kentler - Yarının Dünyasını İnşa Etmek" olarak seçilmişti. 1987 yılı Birleşmiş Milletler tarafından "Evsizlere Barınak Yılı" olarak ilan edilmişti ve o yılın sonunda BM Genel Kurulu barınak konusunda 2000 yılını hedefleyen bir "küresel strateji" geliştirilmesi kararı almıştı. Bu girişimler Brighton Kongresi'nin temasının saptanmasında ve daha sonra yayınlanan bildirgenin mesajlarında belirleyici oldu.

7. Mimarlık için Ulusal Politikalara Doğru (Montreal, 1990)

Montreal'de toplanan 17. Kongre'nin ana teması "Kültürler ve Teknolojiler" idi, ancak bildirgesi o yıllarda farklı ülkelerde güncellik kazanmaya başlayan "ulusal mimarlık politikaları"na yoğunlaştı ve yayınlanan metnin tüm UIA üyeleri tarafından kendi resmî kurumlarına iletilmesi istendi.

8. "Sürdürülebilir bir Gelecek için Karşılıklı Bağımlılık Bildirgesi" ve "Sürdürülebilir bir Gelecek için Karşılıklı Bağımlılık Bildirgesi'nin Geliştirilmesine İlişkin Rehber" (Chicago, 1993)

Chicago Kongresi Amerikan Mimarlık Enstitüsü'nün (AIA) Yıllık Kongresi ile birlikte ve Birleşmiş Milletler'in Çevre ve Kalkınma konulu Rio Konferansı'nın ardından yapıldı. Birincisi ciddi bir düzenleme kargaşasına neden olurken, ikincisi ise çıkan sonuç metnin içeriğini belirledi. Ayrıca, UIA'nın en olaylı bildirge yayınlama süreci de Chicago'da yaşandı.

Kongre'nin genel programının çevre ile ilgili bölümlerini başarı ile düzenleyip yürüten ekip tarafından hazırlanan ve AIA/UIA ortak mesajı olarak yayınlanması talebi ile aktarılan metnin özellikle "İnsanlığın kalkınmada gösterdiği başarı bugün, bağlı olduğumuz çevrenin sağlığını tehdit etmektedir. Mimarların binalarımızda, yapılı çevre donanımımızda, kent sistemlerimizde ve peyzajda geliştirdikleri yapılar ve performans örüntüleri bugünkü sorunlarımızın temel nedenlerindedir ve kaçınılmaz olarak da, bu sorunların çözülebileceği temel fırsatlar ortamını oluşturmaktadır" diyen giriş kısmı, Genel Kurul öncesi yapılan UIA KONSEY toplantısında yoğun tepki aldı ve sonunda bir "uzlaşma belgesi" üzerinde anlaşarak kriz atlatıldı.

Ana metni oldukça kısa olan Chicago Bildirgesi'nin en önemli farkı, bir uygulama önerisi ile sunulan ilk ve tek bildirge olmasıdır.

9. Beijing Şartı (1999)

Dünya Mimarları, yeni bin yılın hemen öncesinde, Beijing'de "21. Yüzyılın Mimarlığı"nu konu alan 20. Kongre'de buluştu. Çinli Profesör Wu Liangyong tarafından hazırlanan uzunca metin Genel Kurul'a sunularak kabul edildi. UIA'nın Çin Kesimi daha sonra bu metindeki ilke ve önerileri geliştirmek ve yaymak üzere, çalışmalarını 2005'de sonlandırarak olan bir UIA Çalışma Grubu kurdu.

10. 21. Dünya Mimarlık Kongresi'ne Bilim Komitesi Tarafından Sunulan 10 Soru (Berlin, 2002)

XXI. Kongre'nin ana teması "Kaynak Olarak Mimarlık"tı. Kongre'nin Bilim Komitesi, bu kez tartışmaları ortaya bir dizi soru koyarak özetlemek ve ilerki çalışmalara biraz ışık tutmak istemişti. Dolayısı ile bu metin en farklı formatlı bildirge olarak kaldı, Kongre'nin son günü sunuldu ve Genel Kurul'da görüşülmedi.

11. İstanbul Bildirgesi (2005)

Mimarlar Odası tarafından hazırlanan metin Genel Kurul'a sunuldu ve kabul edildi. İstanbul Bildirgesi, "insanların mutluluğunu amaç edinen bir mimarlık ve kent ortamının, küresel güvenliğin temel taşlarından biri olduğuna" vurgu yaparak, "kentleri ve mimariyi yok eden savaşların sona erdiği bir dünyanın yaratılması" dileğini dile getirdi.

12. Torino Manifestosu (2008)

Son UIA Kongresi "Mimarlığı Aktarmak" teması ile toplandı. Evsahipleri tarafından hazırlanan "manifesto", son gün Kongre'nin ikinci mekânı olan spor sarayında sözlü olarak sunuldu, yazılı metinler "sadece basın için" olduğu söylenerek kimseye verilmedi ve katılımcılara daha sonra yapılacağı söylenen dağıtım ise yapılmadı. Manifesto İtalyanca ve İngilizce dillerinde bir kısa bir de oldukça uzun metin olarak hazırlanmıştı. Her iki metni de, iki gün sonraki ani ölümü ile herkesi şaşkırtacak olan, UIA I. Bölge Başkan Yardımcısı Giancarlo Lus'in yardımlarıyla sağlayabildik ve burada kendisini anmadan geçemedik.

Bu metinlerden bazıları geçen dönemlerde Oda yayınlarında üyelerimize aktarıldı, ancak, bu derleme için eski çeviriler de gözden geçirilerek bir dil birliği sağlanılmasına çalışıldı.

Kusursuz Bir Habitat İçin

UIA Genel Kurul Bildirgesi
Venedik, 1975

UIA'nın 12. Dünya Mimarlık Kongresi 1975'de Madrid'de "Yaratıcılık ve Teknoloji" ana temasıyla toplanmıştı. Burada yer verdiğimiz bildirme ise, 1976 yılında Vancouver'de toplanacak olan Birinci Habitat Konferansı'na mesaj olması amacıyla, Venedik'te toplanan UIA Genel Kurulu'na sunulmuş kabul edilen bir metin. Metinde, dünyanın farklı bölgelerindeki farklı yaşam koşullarına vurgu yapılarak, insanların yaşam çevreleri ve koşullarının iyileştirilmesi için her bölgenin kendine özgü koşullarının değerlendirilerek gerçekleştirilmesinin önemi ve mimarlığın rolüne vurgu yapılıyor.

UIA Bildirgeleri'nin İngilizce orijinal metinlerine ulaşmak için:
www.mo.org.tr/UIKDocs/uiadeclarations.pdf

Çağdaş dünyayı kaygılandıran sorunlar arasında habitat özellikle önemlidir. Uluslararası Mimarlar Birliği'nde bir araya gelen dünya mimarları, bu sorunun en iyi şekilde çözülmesi konusunda mesleklerinin düşen özel misyonu çok iyi kavramaktadır.

ULUSLARARASI MİMARLAR BİRLİĞİ, bu sorunun çözülmesi ile ilgilenen tarafların dikkatini çekmeyi gerekli görmekte, ve inanmaktadır ki:

Habitat, insan yapısı çevrenin temel yaşamsal ögesidir; bir kuş nasıl yuvasından ayrı olamazsa, habitat da insanlığın ondan ayrı düşünülmemeyen ve ayrılmaz bir parçasıdır. İnsanlık, habitatı içinde gelişmiştir ve medeniyetin beşiği de habitatdır. Çağdaş insanın etrafında topladığı herşeyin içinde, habitat ilk sırayı alır.

Dünyadaki konut açığı, gelişmekte olan ülkelerde özellikle acil ve ciddi bir sorundur ve kusursuz bir habitatın oluşturulması için gereken koşulların var olmayışı, tüm insanlığı ilgilendiren ve acil ve yapıcı kararlar gerektiren önemli bir konudur.

Birleşmiş Milletler'in başlattığı girişimin, onun Konut, İnşaat ve Planlama Merkezi'nin çalışmalarının, ve 1976 yılı Mayıs ayında Vancouver'da gerçekleştirilecek olan Habitat konulu Birleşmiş Milletler toplantısı için kurulan özel Hazırlık Komitesi'nin faaliyetlerinin güçlü bir şekilde desteklenmesi gerekmektedir.

Gelişmekte olan çağdaş bir dünyanın koşulları altında bir habitat oluşturma sorunu ve özellikle de bu sorunun çözümünde mimarlığın ve mimarın rolü, 1975 yılında Uluslararası Mimarlar Birliği'nin ilgili Çalışma Grubu tarafından derlenen, "Çağdaş Habitat: 1980'lerin Sorunları" başlıklı özel çalışmada kapsamlı bir şekilde ele alınmıştır. Bu sorun, çağdaş toplumun gelişmesine ilişkin somut öğelerle yakından ilgilidir.

1. Bölüm

Dünyada Farklı Toplular ve Farklı İnsanlar Bulunmaktadır

Bu toplumların ve insanların kendi tarihleri ve kültürleri vardır. Farklı doğa ve iklim koşullarında yaşarlar. Toplumsal örgütlenmeleri farklıdır ve bilim, teknoloji ve ekonomi alanındaki gelişmişlik düzeyleri aynı değildir. Ayrıca, bütün toplumların yaşam koşullarında da farklılıklar görülür.

Medeniyet Geliştikçe, Özellikle Gelişmekte Olan Ülkelerde, İnsanların Yaşam Koşulları da Hızla Değişmektedir

Bu koşullar geçmişte olduğundan daha hızlı ve eskiye oranla çok daha büyük ölçeklerde değişmektedir. Dünya nüfusu hızla artmaktadır. Bilim,

teknoloji ve kentleşme süreçleri şimdiye kadar görülmemiş bir hızda gelişmektedir. Bu süreçler, ilerleyen kalkınma ile birlikte toplum yaşamının doğal, biyolojik, sosyal ve kültürel öğelerindeki dengeleri tehdit etmeye başlamıştır. Konut açığı giderek daha fazla hissedilmektedir. İnsanın tüm habitatu değişmektedir.

İnsanların Bu Süreçleri Kontrol Etmeyi ve Çevreyi Mümkün Olan En İyi Şekilde Oluşturmayı Öğrenmeleri Gerekmiştir

Bu girişimlerin, gereksinimlerle ve beklentilerle uyumlu olması gerekir. Hızı, toplumun genel kalkınma hızına uymalıdır. Burada amaç, her bireye, her topluma ve bütün olarak insanlığa hizmettir. İnsanlar toplumlarını, bu sorunları çözebilmelerine olanak verecek şekilde örgütlemelidir.

Aşağıdaki Koşullara Uyan Bir Habitatın Düzenlenmesi İle, Daha Üst Düzeyde Bir Yaşam Sağlanacaktır

- Kalkınmanın her aşamasında kusursuz olan;
- İnsanların biyolojik karmaşıklığına cevap veren;
- İnsanların sosyal ve manevi gereksinimlerini karşılayan;
- Habitatın genel mekânsal düzeninde olumlu bir duygular bütünü yaratabilen;
- Çağdaş toplumun sürekli gelişimini göz önünde tutarak, onun değer ölçülerine uyan.

Habitatın İnsan Üzerindeki Etkisi Her Zaman Diğer Etkilerden Daha Güçlüdür

Habitattan soyutlanmak imkansızdır. İnsan davranışlarını o belirler. Habitat tüm duyu organlarını etkiler. Etkisi süreklidir.

Mimarlık, İnsan Habitatının En İyi Bir Şekilde Dönüştürülmesinde Etkin Bir Araçtır

Bir mimar, habitatın tüm öğelerini düzenlemeli ve bunları tek bir bütün içinde birleştirmelidir. Bunlar:

- Doğal ve insan elinden çıkma;
- Var olan ve ortaya yeni çıkan;
- Geçmişten miras kalan ve kültürün yeni koşullar altında da gelişmesinin güvencesi olan öğelerdir.

Bu Nedenle, Bir Mimarın Mesleği Gereği Bazı Sorumlulukları Vardır

- Program geliştirilmesi ve uygulamanın her aşamasında, farklı disiplinlerden gelen kişilerle ortak çalışma yapmak;
- Belirli bir doğa ve toplumun sahip olduğu tüm olanakları ve enerji kaynaklarını en rasyonel ve ekonomik şekilde kullanmak;
- İnsan yapısı çevre ve doğal değerlerden uyumlu bir bütün yaratmak.

2. Bölüm

Konut İnsanlığın Temel Yaşamsal Gereksinimidir; İnsanın Beslenmesi ve Sağlığı Kadar Önemlidir

Dünyada, açlık gibi, konut açığı da yaygındır. Bu, şimdiye kadar benzerine rastlanmayan bilimsel ve teknik ilerlemelerin olduğu bir devirde, utanç verici bir durumdur. Bir ülkede, çeşitli ülkelerde, ya da dünyanın belirli bir bölgesinde, nüfusun farklı kesimlerinin yaşam koşulları arasındaki uçurum, azalmak yerine artmaktadır. Kusursuz bir habitat, dünyadaki her insan için bir haktır.

Çok Yüksek Konut Maliyetleri

Gelişmekte olan ülkelerin çoğunda, niceliksel konut açığı çığ gibi büyümektedir. Ancak, gelişmiş ülkelerde bile, nüfusun toplumsal olarak zayıf olarak adlandırılan kesimleri için konut açığı, hâlâ üstesinden gelinememiş bir sorundur. Dünya nüfusunun büyük bir kısmı için, konut maliyetleri çok yüksektir.

Konut Sorununun Çözümünden Devlet Sorumlu Olmalıdır

Bir devletin, kusursuz bir habitat oluşturmayı hedefleyen uzun vadeli ulusal bir konut yapım politikası olmalıdır. Mimari bir kavramsallaştırma olmadan, konut yapımının planlama, ekonomi ve teknoloji bağlamındaki sorunları doğru bir şekilde çözümlenemez. Bu nedenle, bu zor sorunlar ele alındığında mimar, en uygun danışman, emekçi ve yardımcıdır.

Gelişmekte Olan Ülkelerin Konut Sorununun Çözümü Dünyanın Tüm Ülkelerinin Meselesi Olmalıdır

Kalkınmakta olan ülkelerdeki konut açığı öylesine büyük ve öylesine hızla büyümektedir ki, bu sorunla kendi kendilerine baş edemezler. Konut sorunu dünya çapında bir toplumsal, hatta siyasi sorun olmaya başlamıştır. Birleşmiş Milletler'in açlık, hastalıklar ve çevre kirliliği ile mücadele amaçlı özel programları vardır. Birleşmiş Milletler, insana yaraşır bir habitatın düzenlenmesi için de benzer bir program geliştirmelidir.

Dünyanın Bütün Ülkeleri İçin Geçerli Olacak Genel Bir Habitat Programı Belirlenemez

Her ülkenin kendine özel coğrafi ve iklimsel koşulları, ekonomisi, teknolojisi, gelenekleri ve yaşam tarzı dikkate alınmalıdır. Yabancı bir kültürün devreye sokulmasını önleyebilmek için, yerel uzmanların yetiştirilmesi gerekir.

Mexico City Bildirgesi

13. Dünya Mimarlık Kongresi, 1978

“Mimarlık ve Ulusal Kalkınma” ana temasıyla düzenlenen UIA’nın 13. Dünya Mimarlık Kongresi’nin ardından düzenlenen UIA Genel Kurulu’nda kabul edilen metin, hem mimarları “sınırları sonsuz ve her türlü eylem ve kalkınma için uygun bir disiplinin taleplerini tam olarak karşılamaya” çağırmakta, hem de yetkililerden mimarları karar süreçlerine katmalarını istemektedir.

UIA Bildirgeleri’nin İngilizce orijinal metinlerine ulaşmak için:
www.mo.org.tr/UIKDocs/uiadeclarations.pdf

Gücünü 90 ülkeyi temsil eden 500,000 üyesinden ve Birleşmiş Milletler, UNESCO ve diğer uzman kuruluşlardaki Danışman Üye konumundan alan ULUSLARARASI MİMARLAR BİRLİĞİ bu bildirgeyi 1978 yılı Ekim ayında Mexico City’de 6,000 kişiyi aşan bir katılımı gerçekleştirilen “Mimarlık ve Ulusal Kalkınma” konulu 13. Dünya Kongresi’nin ardından, Acapulco’da toplanan Genel Kurul’unda KABUL EDEREK;

1948 yılında kurulurken ilan ettiği ve mimarlık ve planlama alanlarında, diğer mimarlar, kamu kuruluşları ve hükümet dışı kuruluşlar arasındaki 30 yıllık bir uluslararası işbirliğinin temellerini oluşturan ilkeleri bir kez daha TEYİD ETMEKTE;

1976 yılında Vancouver’de toplanan Birleşmiş Milletler İskan Konferansı’nın önerilerini ve Nairobi’deki Birleşmiş Milletler Çevre Programı’nın (UNEP) ilkelerini DESTEKLEMEKTE;

Bencillik ve insani olmaktan uzaklaşmanın sonucunda ortaya çıkan demografik değişikliklerin, çevredeki bozulmaların ve toplumsal adaletsizliklerin, günümüzde planma ve mimarlık alanlarına, insanların hakları olana sahip olmadıkları bilincine cevap verecek yeni talepler getirdiğini,

Adil ve dengeli bir kalkınmanın ancak gerek bireylerin gerekse toplumların maddi ve manevi tatminlerini sağlayacak koşulların yaratılması ile sağlanabileceğini,

Kalkınma programlarında hümanizm, siyaset, teknoloji, kuram ve gerçeklerin yerel, ulusal ve uluslararası düzeyde atılan ilk adımlardan son uygulamaya kadar her aşamada entegre edilmesi gerektiğini KABUL ETMEKTE;

Kalkınma, çevre ve mimarlığın karşılıklı olarak birbirlerine bağımlı olduğunu, mimarlığın görevinin sosyal, ekonomik ve teknik öğelerin ve üç boyutlu formların bir sentezi ile, İnsan’ın gelişebilmesi için uygun mekânlar yaratmak olduğunu,

İnsan yerleşimlerinin, gerek kullanıcılar gerekse sorumlu yetkili kuruluşlarla temas eden ve günümüzün çevrenin korunması, büyümenin kısıtları, yeni bir ekonomik düzen, yeterli teknoloji, enerji sakınımı ve kültürel mirasın yeniden canlandırılması gibi temel sorunlarına saygılı, çok disiplinli ekiplerin çalışmaları sonucunda geliştiğini;

Mimarlığın şimdiki ve gelecekteki görevinin, kapsamı gereği, üstesinden gelinmesi gereken zorlu bir

sorun olduğunu ve mimarların buna 2000 yılının altı milyarlık nüfusunun hizmetine sunulan tam bir bilinç ve coşkuyla cevap vermesi gerektiğini DUYURURKEN,

Mimarları, sınırları sonsuz ve her türlü eylem ve kalkınma için uygun bir disiplinin taleplerini tam olarak karşılamaya ÇAĞIRMAKTA ;

Ulusal ve uluslararası düzeydeki yetkililere,

Kırsal ve kentsel alanlardaki gelişmeler arasında bir denge sağlanmasını teşvik etmelerini ve düzenli ve uyumlu bir ulusal mekân yaratmalarını,

Mimarların, topluma karşı sorumluluklarının farkında ve yeni bir medeniyetin yapılarını yaratırken bu sürecin teknik ve insani yönlerine ilişkin yükümlülüklerinin bilincinde olan bir mesleğin üyeleri olarak, her düzeydeki karar verme süreçlerine katılmalarını olanaklı kılmalarını ÖNERMEKTEDİR.

UIA 2008 TORİNO MANİFESTOSU: Mega-kentler ve Ekosistem Krizinden Eko-metropoller ve Tüketim Sonrası Çağa Doğru

Çeviri: Aydan Erim

UIA İtalya Kesimi tarafından hazırlanan ve “Mimarlığı Aktarmak” temasıyla toplanan UIA 2008 Torino Kongresi’nin ardından son gün basın mensuplarına sunulan bu metin, bir “manifesto” niteliği taşıyor. Aslında, Torino’daki kongre sonrasında düzenlenen UIA Genel Kurulu’nda, mimarlığın sürdürülebilir bir dünya için rolünü vurgulayan bir başka bildirgenin UIA delegelerine sunulması, UIA Bildirgesi olarak kabul edilmesi bekleniyordu. Fakat Genel Kurul’un son günü, UIA Başkan Adayı İtalyan Giancarlo Lus’un beklenmedik ölümü sonucunda, toplantı gündemindeki bu madde ele alınamadı. Dolayısıyla Torino programından kamuoyuna yansıyan tek bildirme metni, Kongre’nin son günü spor sarayında sözlü olarak sunulan bu manifesto oldu. Manifesto metninin bir uzun, bir de burada çevirisini sunduğumuz kısa versiyonu bulunuyor.

Manifestonun uzun metnine İngilizce olarak ulaşmak için:
www.mo.org.tr/UIKDocs/turinmanifesto.pdf

*Sorunları, onları yaratırken kullandığımız düşünce tarzı ile çözemeyiz.
A. Einstein*

Mega-kentler ve Ekosistem Krizi: Mekanistik Paradigmanın Sürdürülebilir Olmaması ve “Sınırsız Kalkınma” Efsanesi

Savaş-sonrası dönemden bu yana, tekno-bilim, atom enerjisi, otomasyon ve bilgisayar biliminin gücüne dayalı üçüncü sanayi devrimi, tüm üretim döngüsünü Fordist dönem sonrası bir anlayışla yeniden yapılandırdı ve insanlığı beden işçiliğinden kurtardı.

Bu devrim, küreselleşme, kitleleştirilmiş toplum, tüketici ekonomisi ve mega-kentler yönünde bir gelişmenin itici gücü ve tarihteki en büyük demografik, ekonomik ve kentsel büyümenin belir-

leyicisi oldu. Bu tür bir katlanan büyüme, doğayı sınırsız bir kaynak olarak gören bir kalkınma anlayışı sayesinde gerçekleşebildi.

Geç-sanayi çağından sanayi-sonrası çağa bu inanılmaz geçiş, yönetilmesi olanaksız sorunlar doğurdu. Sorunlar Frank Lloyd Wright’ın, Le Corbusier’nin (1925) Ville Radieuse’ündeki daha soyut modele alternatif organik bir kent modeli olan Yaşayan Kent (1958) eserindeki “Eski kapitalist kentler artık güvenli değil. Bu kentler kitleles katliamla eş anlamlıdır” sözlerini haklı çıkartıyor.

Günümüzde, daha önce benzeri görülmemiş bir sanayi-sonrası gelişme biyo-iklimsel döngüleri ve

yerkürenin ekolojik sistemini bozma noktasına gelmiştir. Bu, Atina Şartı'nın (1933) tanımladığı işlevselci yapının temelini oluşturan mekanistik paradigmanın, sürdürülebilirlikten ne kadar uzak olduğunun görülmesi ile de kanıtlanmıştır.

Böyle bir sürdürülebilir olmayış, giderek daha kaygı verici boyutlara ulaşan, ortadan kaldırılmaları, en aza indirgenmeleri ya da kurumlarca gözardı edilmeleri artık mümkün olmayan ve aşağıda sayılan olgularla özetlenebilecek hastalıklarla kendini göstermektedir:

1. Nüfus bombasının patlaması,
2. Mega-kentlerin ve megalopolitan uydu kentlerin kalıcı olarak yayılımı,
3. Sanayi-sonrası gelişmenin baskıcı gücü, pazar odaklı küreselleşme ve kaynakların evrensel kontrolü,
4. Üretimin, toplumların ve metropollerin Fordist dönem sonrasındaki genetik mutasyonu,
5. Kentsel altyapının, pazarların ve sistemlerin tek bir "sonsuz ve şekilsiz" 'weltstadt' olarak küreselleşmesi
6. Dünya kentlerinin doğa sınırlarını aşan "ekolojik ayak izleri",
7. Tarihi miras ve geç-antik toplulukların giderek artan tahribatı,
8. Üretimin katlanarak artmasını hızlandıran tüketiciliğin zararlı bir alışkanlıktan bir erdeme dönüşmesi,
9. Fosil yakıt çağının yükselişi ve çöküşü: Dünyanın enerji kaynaklarını denetim altına alma mücadelesi,
10. Atık, kirlilik ve seragazi etkisindeki aşırı artış,
11. Aşırı tüketim toplumunda mimarlığın kendi içine dönüşü.

Bu hastalıkların tehlike boyutu, yerkürenin varlığını tehdit eden bir düzeye ulaşmıştır! Artık, "nesnelerin", "kelimelere" karşı isyan ettiği ve sorunların onları yönetmek için geliştirilen politikaların uzağında kaldığı bir noktaya geldik.

Bu arada, teknoloji, ekonomi ve pazar arasındaki sinerjiler, 1970'lerde kendini gösteren yeni bir sistematik dünya algılamasının o zamandan bu yana sergilediği ve verdiği süregiden ekolojik kısıymı da görmezden gelmiştir.

Dünyaya bu yeni bakış, kendi içinde dengeli ve "yaşayan" bir ekolojik sistem olan yerkürenin, artık kırılma noktasına ulaşan çevre, enerji ve metropoller krizine karşı giderek daha duyarsızlaşan bu poli-

tikalara ve "Bırakınız yapsınlar" ya da "Bırakınız geçsinler" ilkelerinin insafına bırakılamayacağını vurgulamıştır.

Kuruluşunun 60. yılını kutlayan UIA, Machu Picchu Şartı (1977), "Atina Şartı'nın Aydınlanma Karşılığı Revizyonu" (Bruno Zevi) ile Meksika (1978), Varşova (1981) ve Chicago (1993) Bildirgeleri çerçevesinde, bu zorlu sorunlar karşısındaki sorumluluğunu yüklenmektedir ve alternatif stratejilerin geliştirilmesine, farklı sektörleri kapsayan becerilerin yaygınlaştırılmasına ve geleceğin mimarlarında bu sorunların bilincinin arttırılmasına katkıda bulunacaktır.

Bu yaklaşım gereklidir, zira, biliyoruz ki "İşler zor diye onları yapmaktan kaçınıyoruz, işler kaçındığımız için zorlaşıyor." (L.A. Seneca)

* * *

*İnsan doğasını zorlamak değil,
ikna etmemiz gerekir.
Epicurus*

Eko-Metropoller ve Tüketim-Sonrası Çağına Doğru: Ekolojik Paradigmanın ve "Büyümenin Sınırları" Gerçeğinin Yeniden Keşfi

Sanayi devriminin 250 yılının beşte dördüne analitik-indirgemeci mekanistik paradigma ve "sınırsız kalkınma" efsanesi egemen oldu ve bu iki olgu el ele verip yanlarına zengin toplumu da alarak, günümüzün denetlenemez hastalıklarını yarattılar.

Ancak, son sanayi-sonrası aşamada, aslında geleceği gören sezgilerin zaten öngördüğü yeni bir perspektif açıldı: "büyümenin sınırları" gerçeğinin farkında olan ve tüketim-sonrası bir çağa, yeni bir eko-metropoliten cepheye ve doğa ile bütünleşerek yaşayan bir mimarlığa yönelmiş, sentetik-organik ekolojik paradigma.

Bu mutasyon, savaş-sonrası dönemden beri mekanistik paradigmanın ötesine geçmiş olan bilimle uyum içindedir: Sibernetik, Sistem Teorisi, Gestalt Teorisi, ekoloji, karmaşık dinamik sistemler, holistik biyoloji, Kaos Bilimi. Bu gelişme, "kent hakkı"ndan (Henri Lefebvre, 1968) "doğa hakkı"na doğru bir paradigma kayışını göstermektedir.

"Ağ-temelli" ekolojik paradigma, fiziksel olguların gelişmesini ve yaşayan organizmaların büyümesini belirleyen yasaları keşfederek, kendini, yerkürenin

varlığını sürdürebilmesinin olmazsa olmazı olan “teknolojik dünya ile ekolojik dünya arasındaki barış”a (B. Commoner) olanak sağlayan bütüncül bir görüşte yansımaktadır.

Dolayısıyla, moderniteyi, mekanistik çerçevenin yarattığı ve artık neredeyse tam anlamı ile sürdürülemez hale gelen “felaket yaratıcı eksikliklerinden” kurtarmak istiyorsak, acil olarak, aşağıda sıralananları gerçekleştirebilecek alternatif bir strateji bulmamız gerekmektedir.

- 1.1. Nüfus bombasının etkisiz hale getirilmesi,
- 1.2. Bahçe-şehirden, yaşayan kentten ve arkeolojiden, yeni bir eko-metropolitan cepheye doğru yönelen entropik bir habitat,
- 1.3. Ekonomiyi ekoloji ile birleştiren bir kalkınma modelinin yeniden keşfi,
- 1.4. Kentsel çerçeveyi, uluslararası ana ulaşım koridorlarının sınırlaması olmadan eko-metropolitan bir yaklaşımla yeniden dengelemek,
- 1.5. Donanım ve programa ilişkin ağları, açık, karşılıklı etkileşimli ve ekoloji-dostu bir “cyberspace” içinde bütünleştirmek,
- 1.6. Doğa ile işlevselci-indirgemeciliğin ötesine geçen bir “yeni işbirliği”,
- 1.7. Tarihî mirasın, insanların yaşadığı sit alanlarının ve geç-antik çağı toplumlarının korunması,
- 1.8. Bir ziyan ekonomisinden tüketim-sonrası tutumluluğuna geçiş ve kitlelerin tam da tanımlanmamış bilincinin affedilmesi.
- 1.9. Güneş enerjisi ve yenilebilir enerji çağının kenti (Heliopolis): Yerküre habitatının yeniden dönüştürülmesi,
- 1.10. Yeni bir entropik, yeniden kullanım, kirlilik ve seragazi etkisinin kontrolü medeniyeti,

1.11. “Doğanın protezi” olarak dijital mimarlık: Estetikte, etikte ve siyasette biyolojik çeşitlilik hakkı.

Böyle bir stratejinin tartışma götürür ya da ütopyik olduğunu iddia edeceklere şunu söylemek isteriz: Tam tersi, böyle bir strateji zorunlu ve gerçekçidir!

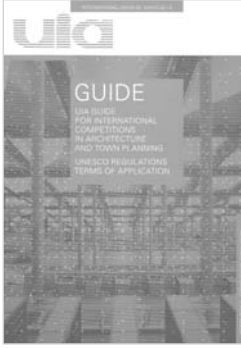
Zorunlu ve gerçekçi oluşu üç nedene dayanmaktadır: Fosil yakıt çağının sonunun yaklaşmakta oluşu nedeniyle gerek üretim döngüsünün gerekse dünya kentlerinin diğer enerji kaynaklarını kullanmak üzere dönüştürülmesi zorunluluğu; seragazi etkisinin yerkürenin varlığını tehdit etmesi ve bunun zorunlu kıldığı “teknolojik - dünya ile ekolojik – dünya arasında barış”a yönelik bir strateji değişikliği; doğanın gereksiz bir bolluk adına tahribinin sorumlusu olan nihilist bir tüketiciliğin etik açıdan çöküşü.

Ancak bu devasa sorunlar, devrim niteliğinde bir kültürel sıçramayla, mekanistik paradigmadan moderniteyi doğal döngülere göre yeniden şekillendirebilecek biyo-ekolojik bir paradigmaya geçilmeden çözümlenemez.

Buradaki temel inanç: “Medeniyetin özünü ihtiyaçların katlanması değil, onların kasıtlı ve gönüllü olarak reddedilmesi oluşturur” (M. Gandhi) görüşüdür.

Bu arada, köktenci bir dönüşüm için zaman giderek daralıyor ve bu görev hiç kimseye ihale edilemez. Aslında, “Yeryüzünde yaşayan bütün organizmalar içinde, sadece biz insanlar eylemlerimizi bilinçli olarak değiştirebilme yeteneğine sahibiz. Yerküre ile barışacaksak, orada yaşayan insanlar arasındaki barışı sağlamamız gerekir.” (B. Commoner)

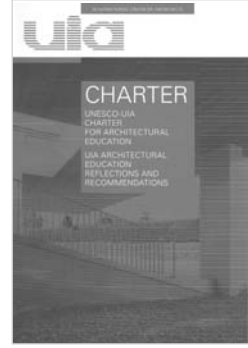
Yayımlar

Uia Guide for International Competitions in Architecture and Planning

(Uluslararası Mimarlık ve Planlama Yarışmaları İçin Uia Kılavuzu)

Uia Yarışmalar Komisyonu, Barselona, İkinci baskı: Ocak 2008; 22 sayfa

Unesco-Uia Charter for Architectural Education

(Unesco-Uia Mimarlık Eğitimi Şartı)

Uia Mimarlık Eğitimi Komisyonu, Barselona, Üçüncü baskı: Şubat 2008; 52 sayfa

Uluslararası Mimarlar Birliği (Uia), mimarlık eğitimi ve mesleği ile ilgili olarak kabul ettiği belgeleri, güncel olarak hazırladığı kitaplar dizisiyle yeniden gündeme sundu.

Bunlardan ilki olan Uluslararası Mimarlık ve Planlama Yarışmaları İçin Uia Kılavuzu, Unesco'nun Mimarlık ve Kent Planlama konusunda açılan Uluslararası Yarışmalar için kullandığı Standart Yönetmelik hakkındaki Uia görüş ve önerilerini içeriyor. 1956 yılında yayınlanan ve 1978 yılında revize edilen yönetmeliğin ardından Unesco, Uia'nın kendi alanındaki uluslararası yarışmaların uygulanması ve bu yarışmayı düzenleyenlerin yönlendirilmesi konusunda yardımcı olmasını istemişti.

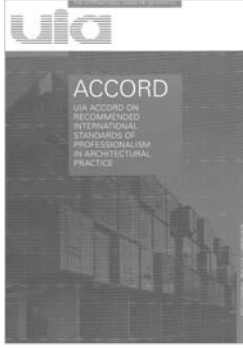
İkinci kitap ise, Uia'nın uluslararası çapta mimarlık eğitiminin süresi ve biçimiyle ilgili olarak önerilerde bulunduğu Unesco-Uia Mimarlık Eğitimi Şartı ile şart metninin uygulanmasını destekleyerek mimarlık programlarının içerikleriyle ilgili öneriler getiren Uia ve Mimarlık Eğitimi: Düşünceler ve Tavsiyeler metnini içeriyor. 1987 yılında Dublin'de yapılan Uluslararası Mimarlar Birliği Uia 17. Genel Kurulu'nda kabul edilen ve 2004 yılında revize

edilen Eğitim Şartı metni, mimarlık eğitiminin en az beş yıl olarak örgütlenmesi gerektiğini ifade etmesi açısından önem kazanan bir belge niteliği taşıyor.

Üçüncü kitap, 1999 yılı Haziran ayında Çin'de, Beijing kentinde toplanan 21. Uia Genel Kurulu'nda oy birliği ile benimsenen Mimarlık Pratiği İçin Tavsiye Edilen Uluslararası Profesyonellik Standartları Konusunda Uia Mutabakat Metni'ni ve daha sonra birbiri ardına oluşturulan Kılavuz Metinleri içeriyor. Uluslararası ortamda mesleği uygulama konusundaki belgeleri takip eden pek çok kişi bu belgelerden haberdar. Fakat bu kitapla, hangi belgenin hâlâ taslak aşamasında olduğu, hangisinin resmî olarak onaylandığı bilgisi bir kez daha güncellenmiş oldu. Buna göre, onaylanmış olan aşağıdaki belgeler kitapta yer alıyor:

- Akreditasyon / Onay / Tanıma
- Mesleki Deneyim / Yetişme / Staj
- Mesleki Bilgi ve Becerinin Kanıtlanması
- Hizmetlerin Temin Edilmesi ve Kaliteye Dayalı Seçim
- Etik ve Davranış
- Sürekli Mesleki Gelişim
- Mesleği Uygulama Kapsamı

Yayımlar

Uia Accord on Recommended International Standards of Professionalism in Architectural Practice

(Mimarlık Pratiği İçin Tavsiye Edilen Uluslararası Profesyonellik Standartları Konusunda Uia Mutabakat Metni ve Kılavuzları)

Uia Mesleği Uygulama Komisyonu, Barselona, Üçüncü baskı: Aralık 2006; 102 sayfa

- Mesleği Uygulama Biçimleri
- Mesleğin Bir Başka Ülkede Uygulanması
- Fikri Mülkiyet ve Telif Hakkı
- Meslek Kuruluşlarının Rollerini
- Yapı Elde Etme Sistemleri

Ayrıca aşağıdaki konulardaki belgeler henüz taslak aşamasında:

- Karşılıklı Tanıma Anlaşmaları
- Bilgisayar Uygulamaları
- Bina Kodları ve Standartları

Mesleği Uygulama Komisyonu tarafından hazırlanarak kabul edilen bu belgelere veya yapılan paralel çalışmalara, Komisyon'un web sitesinden ulaşılabilir: www.aia.org/about_uia

Ayrıca yukarıda belirtilen pek çok belgeye Türkçe olarak, www.mo.org.tr adresinde sol menüdeki Uia Belgeleri bölümünden ulaşılabilir. Bahsettiğimiz bu üç Uia kitabına, Mimarlar Odası Kütüphanesi'nden de ulaşmak mümkün.

Mimarlık ve Eğitim Kurultayı-IV: Mimarlık ve Eğitimi / Süreklilik ve Değişim

Yay. Haz. Hasan Cevat Özdil, Nisan 2008, Mimarlar Odası Yayınları, Ankara; 485 sayfa

IV. Mimarlık ve Eğitim Kurultayı, "Mimarlık ve Eğitimi / Süreklilik ve Değişim" teması altında, 7-9 Kasım 2007 tarihlerinde ODTÜ Mimarlık Fakültesi'nde toplanmıştı. Daha önceki kurultayların birikim ve deneyiminden yola çıkarak ve mimarlık mesleği ve eğitimiyle ilgili güncel konulara odaklanan çalışma grupları aracılığıyla tema çerçevesinde sunum ve tartışmalar gerçekleştirilmişti. Mimarlık Lisans ve Lisansüstü Eğitimi (Mimarlık Eğitimi Veri Tabanı / Mimarlık Lisans ve Lisansüstü Eğitimi / KKTC Mimarlık ve Eğitim Kurultayı); Gelişen Tasarım Süreç ve Teknolojileri; Kapsayıcı ve Katılımcı Bir Araştırma Projesi Olarak Değişim; MİAK Mimarlık Eğitiminde Akreditasyon Kurulu; Mimarlık Eğitiminde Staj; Meslek Pratiği ve Mesleğe Kabul Kurulu; Sürekli Mesleki Gelişim Merkezi; AB ve GATS Sürecinde Meslek Uygulamaları; Kamuda Mimarlık Hizmetleri; Mimarlık Hizmetlerinde Kalite Güvencesi ve Toplum ve Mimarlık, başlıklı oturumlarda yapılan sunum, değerlendirme ve tartışmalar kitapta biraraya getirildi. Kurultay kapsamında gerçekleştirilen Mimarlık Öğrencileri Poster Yarışması'nda ödül alan posterler, Mimarlık Öğrencileri Forumu tartışmaları ve Mimarlık Eğitiminde Dersler ve Tarihçeleri ile ilgili sunum kitabın son bölümünde yer alıyor. Kitap, IV. Mimarlık ve Eğitim Kurultayı çalışmaları sürecinde üretilen önemli çalışmaların kitaplarının (Mimarlık ve Toplum / Mimarlık Hizmetlerinde Tanımlar Sorumluluklar ve Yetkiler / Kapsayıcı ve Katılımcı Bir Tasarım-Araştırma Projesi Olarak Değişim) ardından, bu dönemki kurultayın son kitabı olma özelliği taşıyor.

Uluslararası Mimarlık Örgütleri

UIA Uluslararası Mimarlar Birliği (*International Union of Architects*):

www.uia-architectes.org

Merkezi Paris'te bulunan UIA , dünyanın her yanından mimarları birleştirmek ve ulusal meslek örgütlerinin federasyonunu oluşturmak amacıyla 28 Haziran 1948 tarihinde İsviçre-Lozan'da kuruldu. Kuruluşunda aralarında Türkiye'nin de bulunduğu 27 ülkenin delegelerinden oluşan UIA, bugün 100'ü aşkın ülkeden, bir milyondan fazla dünya mimarını temsil eden ve önde gelen profesyonel meslek örgütlerini içeriyor. Türkiye'nin de içinde bulunduğu, Doğu Avrupa ve Orta Doğu bölgesini içeren UIA 2. Bölgesi'nde bulunan üyeler: Afganistan, Ermenistan, Azerbaycan, Baltık ülkeleri, Belarus, Bosna Hersek, Bulgaristan, Hırvatistan, Kıbrıs, Çek Cumhuriyeti, Makedonya, Gürcistan, Yunanistan, Macaristan, Kazakistan, Kırgızistan, Lübnan, Filistin, Polonya, Romanya, Rusya, Sırbistan-Karadağ, Slovakya, Slovenya, Suriye, Tacikistan, Türkiye, Ukrayna, Özbekistan, Suudi Arabistan, Kuveyt.

ACE Avrupa Mimarlar Konseyi (*Architects Council of Europe*):

www.ace-cae.org

1990 yılında kurulan ve merkezi Brüksel'de bulunan ACE, AB üyesi ülkeler ve aday ülkelerin her birinden ve ayrıca İsviçre ve Norveç'ten kayıt ve mimarlık meslek örgütlerinin üyeliği yoluyla, 450.000'i aşkın Avrupalı mimarı temsil ediyor. ACE'nin görevi mimarlık mesleği, mimarlık uygulaması, mimarlık politikası ve yapı çevre üzerinde doğrudan etkisi olan AB politika alanlarındaki gelişmeleri izlemek ve bu alanlarda etkin rol üstlenmek olarak tanımlanıyor. ACE üyeleri: Avusturya, Belçika, Bulgaristan, Hırvatistan, Kıbrıs, Çek Cumhuriyeti, Danimarka, Estonya, Finlandiya, Fransa, Almanya, Yunanistan, Macaristan, İrlanda, İtalya, Letonya, Litvanya, Lüksemburg, Malta, Norveç, Polonya, Portekiz, Romanya, Slovakya, Slovenya, İspanya, İsveç, İsviçre, Hollanda, Türkiye, İngiltere.

UMAR Akdeniz Mimarlar Birliği (*Union of Mediterranean Architects*):

www.umar.org

1994 yılında aralarında Türkiye'nin de bulunduğu sekiz ülkenin biraraya gelmesiyle kurulan UMAR, bugün üye sayısını Akdeniz'in kuzey ve güneyinden 18 ülkeye çıkartmış bulunuyor: Arnavutluk, Ceza-yir, Hırvatistan, Kıbrıs, Mısır, Fransa, Yunanistan, İsrail, İtalya, Lübnan, Malta, Moritanya, Fas, Filistin, Portekiz, İspanya, Tunus, Türkiye.

FABSR Karadeniz Bölgesi Mimarlar Forumu (*Forum of Architects of the Black Sea Region*):

www.fabsr.org (hazırlık aşamasında)

FABSR, Ekim 1995'te Gürcistan Mimarlar Birliği'nin düzenlediği "Karadeniz Bölgesi Mimarları Konferansı"nda alınan kararla, Türkiye'nin de içinde bulunduğu bir grup ülkenin desteğiyle kuruldu. Forum'un sekreteryası Gürcistan tarafından yürütülüyor; dönüşümlü olarak üstlenilen başkanlık görevini şu anda Türkiye üstleniyor. FABSR üyeleri: Ermenistan, Azerbaycan, Bulgaristan, Gürcistan, Romanya, Rusya, Türkiye, Ukrayna.

Terimler Sözlüğü

ARCASIA Asya Mimamları Bölgesel Konseyi (*Architects Regional Council Asia*):

www.arcasia.org

Asya ülkelerindeki mimarlık örgütlerini biraraya getiren ve özellikle mesleklerin dolaşımı ve küresel ısınma temalı çalışmalar yapmayı amaçlayan ARCASIA'nın en büyük özelliği, tsunami gibi büyük felaketlerden en çok etkilenen bölgelerden birinde yer alması nedeniyle afetler konusunda da bir mesleki dayanışma platformu olarak görev yapması. ARCASIA üyeleri: Vietnam, Mongolya, Filipinler, Nepal, Sri Lanka, Singapur, Malezya, Japonya, Hindistan, Macau, Tayland, Çin Halk Cumhuriyeti, Hong Kong, Kore, Bangladeş, Endonezya, Pakistan.

AUA Afrika Mimamlar Birliği (*African Union of Architects*):

www.aua-architects.org

1981 yılında Nijerya Eski Başkanı Alhaji Shehu Shagari tarafından, Afrika kıtasındaki tüm mimamları millet, ırk, din ve doktrin farklılıkları gözetmeksizin biraraya getirme amacıyla kurulmuş olan AUA, 27 Afrika ülkesinden 35.000'e yakın mimarı temsil ediyor. Birlik, Afrika'da hükümetler arası yapılan çalışmalarını resmî gözlemci statüsüyle katılıyor.

FPA Pan-Amerikan Mimar Birlikleri Federasyonu (*Pan-American Federation of Architects*):

www.fpa-arquitectos.org

Federasyon, Amerikan Mimamlar Enstitüsü (AIA) desteğiyle, Karayipler de dahil olmak üzere, Amerika kıtasının içinde bulunduğu yarıküredeki mimarlık meslek örgütlerinin katılımıyla kurulmuş bir örgüt.

CAA Ortak Pazar Ülkeleri Mimamlar Birliği (*Commonwealth Association of Architects*):

www.comarchitect.org

Merkezi Londra'da bulunan örgütün Afrika, Amerika, Asya, Avrupa ve Okyanusya kıtalarından toplam 39 üyesi bulunuyor. CAA üç ana program üzerinde çalışmalar yürütüyor: Kentler ve Sürdürülebilirlik, Herkes İçin Mimarlık, Validasyon, Sürekli Mesleki Gelişim.

UIFA Uluslararası Kadın Mimamlar Birliği (*International Union of Women Architects*):

www.uifa.fr

1963 yılında Paris'te kurulan birliğin amacı, kadın mimamları tanıtmak ve desteklemek; farklı ülkelerdeki kadın mimamlar arasında ilişki ve paylaşımı artırmak; dünyanın farklı bölgelerindeki kadın mimamların çalışma koşulları ve meslek yaşamları hakkında bilgi toplamak ve her türlü ayrımcılığa karşı çıkmak olarak tanımlanıyor. 75 farklı ülkeden kurumsal ve bireysel üyesi olan birliğin belgeleme çalışmasının en önemli ortağı, Virginia Teknoloji Üniversitesi'nin Mimarlıkta Kadın Uluslararası Arşivi (IAWA): spec.lib.vt.edu/iawa

Web Kaynakları

ULUSLARARASI BELGELERİ
www.mimarlarodasi.org.tr
ADRESİNDEN TAKİP EDEBİLİRSİNİZ...

Uluslararası Mimarlar Birliği (UIA)

<http://www.uia-architectes.org>

Avrupa Mimarlar Konseyi (ACE)

<http://www.ace-cae.org>

Avrupa Mimarlık Politikaları Forumu

<http://www.efap-fepa.eu>

Avrupa Yapı Teknoloji Platformu

<http://www.ectp.org>

Avrupa Birliği Konseyi (European Council)

<http://europa.eu/european-council>

Avrupa Konseyi (Council of Europe)

<http://www.coe.int>

Avrupa Konseyi Türkiye

<http://www.avrupakonseyi.org.tr>

Avrupa Kentsel Bilgi Ağı (EUKN)

<http://www.eukn.org/eukn/meetings/index.html>

AB Resmî Gazetesi

<http://europa.eu.int/eur-lex/en/oj/index.html>

Avrupa'da Mimarlık ve Meslek Uygulaması Veritabanı (Archi Europa)

<http://www.arvha.net>

Avrupa'daki Mimarlık Okulları ve Öğrencileri Veritabanı (Archi Students)

<http://www.archi-students.org>

Katalan Mimarlık Örgütü (COAC) Uluslararası İlişkiler Veritabanı

<http://www.coac.net/international>

İtalyan Mimarlık, Planlama, Peyzaj ve Koruma Örgütü (CNAPPC) veritabanı (Archi Euro)

<http://www.archieuro.archiworld.it>